EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

Warszawa, dnia 31 sierpnia 1967 r. Nr 10 Poz. 35

TREŚĆ:

35.

PISMO OKÓLNE NR 19 MINISTERSTWA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 4 lipca 1967 r.

w sprawie uzupełniającego komentarza do typowych planów kont (znak: FK-1-3400/67)

1. Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych podaje w załączniku do pisma okólnego zaktualizowane na dzień 1 stycznia 1967 r. wyjaśnienia do przepisów o ewidencji księgowej, obowiązujących przedsiębiorstwa resortu Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

2. Równocześnie tracą aktualność:

1) pismo okólne nr 38 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 25 lipca 1959 r. w sprawie zasad kwalifikowania przedmiotów nietrwałych oraz ewidencjonowania i wykazywania w sprawozdawczości finansowej materiałów przeznaczonych do upłynnienia w przedsiębiorstwach podległych i nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych (Dz. Urz. MBiPMB nr 13, poz. 71),
2) pismo okólne nr 38 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 6 listopada 1962 r. w sprawie wskaźnika rentowności produkcji budowlano-montażowej (Dz. Urz. MBiPMB nr 17, poz. 76),
3) pismo okólne nr 18 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 27 czerwca 1963 r. w sprawie uzupełniającego komentarza do typowych planów kont.

DYREKTOR DEPARTAMENTU
S. Wojciechowski

Załącznik do pisma okólnego nr 19 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 4 lipca 1967 r.

UZUPEŁNIAJĄCY KOMENTARZ DO PLANÓW KONT

I Branżowe Plany Kont

1. Jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych stosują w ewidencji księgowej symbole i nomenklaturę kont oraz pozycji analitycznych podane w branżowych planach kont, stanowiących kolejne załączniki od nr 1 do nr 11 zarządzenia nr 101 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 lutego 1965 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 3, poz. 17).

2. W podanych niżej załącznikach do wymienionego zarządzenia zostały dotychczas wprowadzone następujące zmiany:

1) w załączniku nr 3 (b.p.k. dla biur projektów) obowiązują: w formie uzupełnienia pismo według rozdzielnika Departamentu Finansów i Księgowości z dnia 26 kwietnia 1966 r. znak: FK-1-3406/66 w sprawie analitycznego podziału konta 502 „Prace projektowe" oraz zmiany wynikające z zarządzenia nr 62 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 2 maja 1967 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 7, poz. 22),
2) w załączniku nr 7 (b.p.k. dla przedsiębiorstw transportowych) zmiany wynikające z zarządzenia nr 62 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 2 maja 1967 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 7, poz. 22),
3) w załączniku nr 11 (wspólny układ syntetyczny i podział analityczny niektórych kont) pismem Departamentu Finansów i Księgowości z dnia 10 maja 1966 r. znak: FK-1-3400/66 wprowadzono zmiany w podziale analitycznym kont 561 i 567 (działalności socjalno-bytowej i pozostałej pozaoperacyjnej) oraz pismem z dnia 13 września 1966 r. znak: FK-1-3400/66 uzupełniono symbol konta 920 „Rozrachunki z tytułu inwestycji i remontów kapitalnych" o konta analityczne przeznaczone na ewidencję finansowania inwestycji wspólnych.

3. Podstawowym źródłem zasad ewidencji księgowej wymienionych w ust. 1 jednostek są:

1) dla przedsiębiorstw budowlano-montażowych, geologicznych oraz biur projektów — komentarz typowego planu kont dla państwowych przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego (wydawnictwo Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa 1967),
2) dla przedsiębiorstw przemysłu kluczowego i terenowego oraz biur konstrukcyjnych przemysłu — komentarz typowego planu kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych (wydawnictwo Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa 1966),
3) dla przedsiębiorstw transportowych — komentarz do typowego planu kont dla przedsiębiorstw transportu samochodowego (wydawnictwo Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa 1959) z uwzględnieniem zmian w symbolice i nomenklaturze kont, wynikających z branżowego planu kont, stanowiącego załącznik nr 7 do zarządzenia nr 101 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 lutego 1965 r.,
4) dla jednostek handlowych — komentarz do typowego planu kont dla przedsiębiorstw handlu wewnętrznego (wydawnictwo Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa 1967),
5) dla jednostek nadzoru inwestycyjnego — komentarz do typowego planu kont dla jednostek nadzoru inwestycyjnego (wydawnictwo Ośrodka Szkolenia Zawodowego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa 1960) z uwzględnieniem zmian w symbolice i nomenklaturze kont wynikających z branżowego planu kont, stanowiącego załącznik nr 4 do zarządzenia nr 101 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 lutego 1965 r.,

6) dla zakładów badań i doświadczeń — komentarz do typowych planów kont dla przedsiębiorstw przemysłowych (wydawnictwo Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa 1966), z wyjątkiem zasad ewidencji dotyczących zespołu 5 „Koszty działalności" omówionych dla zakładów w wytycznych, umieszczonych w załączniku nr 9 do zarządzenia nr 101 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 lutego 1965 r.,

7) dla central zjednoczeń — komentarz do planu kont dla central zjednoczeń (wydawnictwo Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa 1966),

8) dla działających przy zjednoczeniach jednostek na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym — pismo Departamentu Finansów i Księgowości z dnia 13 lipca 1966 r. znak: FK-2-371/66.

II Zasady ewidencji księgowej

Wymienione w cz. I podstawowe źródła ewidencji księgowej przedsiębiorstw, jakimi są komentarze do typowych planów kont nie uwzględniają rozwiązań resortowych, szczególnie w zakresie dotyczącym przemysłu i jego problematyki kosztowej.

Ewidencję, rozliczanie i kalkulację kosztów produkcji przedsiębiorstw przemysłowych resortu (w ramach kont zespołów 4, 5, 6 i 7) regulują szczegółowo:

1) instrukcje branżowe 13 zjednoczeń przedsiębiorstw przemysłowych, rozliczających się z budżetem centralnym, opracowane w ramach akcji usprawnienia rachunku kosztów, przeprowadzonej w latach 1960—1961 na mocy uchwały nr 483/59 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 1959 r. i zatwierdzone przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych,

2) wielobranżowa instrukcja kosztowa dla przedsiębiorstw przemysłu terenowego materiałów budowlanych, opracowana w 1963 r. przez zespół międzybranżowy w ramach akcji usprawnienia rachunku kosztów z uwzględnieniem zmian wynikających z rozwiązań ustalonych przez zjednoczenia wiodące.

W pozostałych zagadnieniach ewidencji księgowej obowiązują podane w dalszym ciągu komentarza ustalenia resortowe, ujęte według kolejnych zespołów kont.

W komentarzu przyjęto zasadę, że przy zagadnieniach uregulowanych w aktach normatywnych (zarządzeniach, okólnikach i pismach okólnych) wskazuje się jedynie akt źródłowy z określeniem sprawy i miejsca opublikowania, nie omawiając jego szczegółowo.

Zespół 0 — Środki trwałe

1. Ewidencję analityczną środków trwałych i umorzeń należy prowadzić według zasad podanych w zarządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 1962 r. (Mon. Pol. nr 36, poz. 173).

2. Amortyzowanie środków trwałych reguluje uchwała nr 534 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1961 r., z późniejszymi zmianami, której jednolity tekst został opublikowany w nr 65 Monitora Polskiego z 1966 r. pod poz. 312 jako załącznik do obwieszczenia Ministra Finansów z dnia 1 października 1966 r.

3. Środki trwałe podlegają umarzaniu przez cały okres ich użytkowania równolegle z amortyzowaniem.

W przypadku korygowania niewłaściwie naliczanej amortyzacji, obowiązuje równocześnie skorygowanie umorzeń, w tym również za lata ubiegłe.

4. Środki uznane za trwale nieczynne nie podlegają oprócz amortyzowania również umarzaniu.

5. Stawki amortyzacyjne dla pojazdów mechanicznych, zależne od przebiegu, stosują oprócz przedsiębiorstw transportowych również bazy transportowe przedsiębiorstw budowlano-montażowych działające na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym.

6. Korektę wynikającą z niewłaściwie stosowanych stawek amortyzacyjnych odnosi się:

1) w przedsiębiorstwach przemysłowych, transportowych, handlowych — na konto 800 jako straty lub dochody lat ubiegłych,

2) w przedsiębiorstwach wykonawstwa inwestycyjnego — na koszty bieżące w zespole 4 (Wn lub Ma).

W przypadkach zmiany wartości początkowej obiektu, wynikającej z błędu powszechnej inwentaryzacji lub bieżących zmian tej wartości, nie dokonuje się korekty amortyzacji za lata ubiegłe.

7. Budynki i budowle użytkowane przez placówki socjalne podlegają ewidencji w zespole 0 — „Środki trwałe" w księgach przedsiębiorstwa.

Pozostałe środki trwałe użytkowane przez placówki socjalne, o ile zostały zakupione:

1) ze środków budżetowych akcji socjalnej — podlegają ewidencji w księgowości budżetowej jako środki podstawowe,

2) ze środków inwestycyjnych — są ewidencjonowane w księgach przedsiębiorstwa w zespole 0 — „Środki trwałe".

8. Sprzęt TOPL, niezależnie od źródła finansowania, ewidencjonować należy jako przedmioty nietrwałe na składzie (konto 310) nie podlegające odpisom zużycia.

9. O zaliczaniu przedmiotów pracy do środków trwałych lub przedmiotów nietrwałych, decydują wyłącznie kryteria wartościowe i czasu, ustalone w uchwale nr 29 Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 1961 r. (Mon. Pol. nr 11, poz. 62). Oznacza to, że ten sam rodzaj przedmiotu może być zaliczany w zależności od wartości do środków trwałych lub przedmiotów nietrwałych.

10. W jednostkach nadzoru inwestycyjnego środki trwałe uzyskane w wyniku zakończenia inwestycji po dniu 1 stycznia 1966 roku, przeznaczone dla przyszłych użytkowników, ujmowane są do momentu przekazania jako inwestycje zakończone bez dokonywania jednoczesnych księgowań w zespole 0 — „Środki trwałe".

11. W przypadkach przekazywania zużytych maszyn do muzeum obowiązuje następujący tryb postępowania:

Przedsiębiorstwo przekazujące maszynę, likwiduje ją formalnie z odpowiednimi skutkami w ewidencji księgowej, przewidzianymi dla likwidacji środków.

Tryb przekazywania nieodpłatnego nie ma tu zastosowania i nie należy w związku z tym wystawiać dowodów PT.

Przy likwidacji maszyn powinno się równocześnie określać szacunkowo ich wartość jako złomu.

Jednostka otrzymująca maszynę dla celów muzealnych rejestruje maszynę w wartości złomu pozaksięgowo.

Tego rodzaju obiekty nie zwiększają wartości książkowej środków trwałych.

Zespół 1 — Środki pieniężne i kredyty

Ewidencję operacji, związanych z realizacją kredytów bankowych ustala pismo okólne nr 21 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 14 kwietnia 1962 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 7, poz. 27).

Ewidencja kredytów obrotowych, z wyjątkiem kredytów specjalnych i zadłużenia przeterminowanego, odbywa się na koncie rachunku rozliczeniowego, natomiast w ujęciu sprawozdawczym wykazuje się je w pasywach bilansu, przy równoczesnie odpowiedniej statystycznej korekcie salda konta rozliczeniowego.

Zespół 2 — Rozrachunki

1. Zobowiązania prekludowane lub przedawnione z tytułu dostaw materiałów, wyrobów i usług podlegają odprowadzeniu do budżetu, po przeksięgowaniu ich z odpowiednich kont rozrachunków pod datą przedawnienia lub prekluzji na dobro konta 261 „Rozrachunki publiczno-prawne".

U wierzyciela należności te podlegają spisaniu w ciężar konta 800 „Straty i zyski".

2. Wszystkie stwierdzone przy inwentaryzacji materiałów, wyrobów i towarów niedobory i nadwyżki należy ewidencjonować wstępnie odpowiednio na koncie 271 lub 273.

Wyniki weryfikacji, w związku z tym, bez względu na to, czy dotyczą właściwych niedoborów zawinionych lub niezawinionych, nierozchodowanych zapasów, czy też dopuszczalnych kompensat, powinny podlegać zapisom na wymienionych wyżej kontach.

3. Nieuzasadnione wypłaty wynagrodzeń (nadpłaty) ewidencjonuje się jako dochody przyszłego okresu (Wn 263 — Ma 889). Korektę funduszu płac i kosztów z tego tytułu dokonuje się w chwili uregulowania roszczenia, przy czym, jeżeli następuje to w tym samym roku, w którym miała miejsce nadpłata — korektę kosztów przeprowadza się za pośrednictwem konta 400 i kont zespołu 5; jeżeli zaś w roku lub latach następnych — na koncie 800 jako zysk nadzwyczajny (z wyjątkiem przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego).

W podobny sposób następuje rozliczenie w części dotyczącej kosztów narzutu na ubezpieczenia społeczne.

4. Wstrzymane, jako sankcje za przekroczenie funduszu płac, premie oraz potrącenia z funduszu zakładowego ewidencjonuje się odpowiednio w ciężar konta 800 (premie) i konta 873 (potrącenia z funduszu zakładowego) w korespondencji z kontem 269 „Inne rozrachunki".

5. Wystornowane w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych, w myśl przepisów zarządzenia nr 431 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 8 grudnia 1962 r. (Mon. Pol. nr 89, poz. 422), należności za dostawy, roboty i usługi nie zgłoszone do arbitrażu należy ujmować w ewidencji pozaksięgowej.

W przypadku, gdy wystornowana należność zostanie następnie zgłoszona do arbitrażu przed upływem prekluzji, należy ją zaewidencjonować pod datą wniosku jako inne roszczenie sporne (konto 289) i drugostronnie jako dochód przyszłego okresu (konto 889), wyksięgowując równocześnie z ewidencji pozaksięgowej.

Odrzucenie roszczenia powoduje zapis odwrotny. Zapłata należności likwiduje saldo roszczenia, a równocześnie powoduje zapis Wn 889 — Ma 752.

6. Przekazywana do budżetu część (50%) wpływów uzyskanych ze sprzedaży zbędnych zapasów surowców, materiałów i półfabrykatów (§ 1 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 20 czerwca 1964 r. Mon. Pol. nr 42, poz. 200) podlega zarachowaniu jako strata nadzwyczajna (Wn konto 800) w korespondencji z kontem 269 „Inne rozrachunki".

7. Ewidencję obciążeń osób odpowiedzialnych materialnie za niedobory materiałowe (nieuzasadnione ponad normy zużycia różnice inwentaryzacyjne) należy prowadzić według przepisów uchwały nr 168 Rady Ministrów z dnia 11 maja 1962 r. w sprawie tworzenia przez przedsiębiorstwa państwowe rezerw na pokrycie niektórych roszczeń pieniężnych (Mon. Pol. nr 45, poz. 213).

Różnica pomiędzy ceną nabycia i ceną detaliczną, jaką obciąża się osoby odpowiedzialne materialnie, powiększa rezerwę.

8. Sposób ewidencji w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych obciążeń osób odpowiedzialnych materialnie za przekroczenie zużycia materiałów na budowach został podany w nr 3 czasopisma „Rachunkowość" z 1963 r. (konsultacja nr 11). Różnica pomiędzy ceną nabycia i ceną detaliczną, jaką obciąża się osoby odpowiedzialne z tego tytułu, stanowi dochód przyszłego okresu (Ma konto 889).

9. Ewidencjonowanie operacji księgowych, związanych z przekazywaniem należności zasądzonych dla radców prawnych przebiega:

1)	zasądzone na rzecz przedsiębiorstwa koszty sądowe	Wn 272	Ma 889
2)	wpływ sum do przedsiębiorstwa	Wn 110, 100	Ma 272
3)	lista płacy i wypłata wynagrodzenia radcy prawnemu	Wn 251	Ma 250
		Wn 250	Ma 100
4)	likwidacja dochodów okresu przyszłego	Wn 889	Ma 800
5)	obciążenie strat za wynagrodzenie radcy prawnego	Wn 800	Ma 251

Przysługujące radcom prawnym dodatkowe wynagrodzenie z tytułu zastępstwa w postępowaniu sądowym w procesach z osobami fizycznymi i organizacjami nie będącymi jednostkami państwowymi stanowi składnik osobowego funduszu płac.

Wypłaty natomiast radcom prawnym wynagrodzeń zasądzonych z tytułu pełnomocnictwa procesowego (70% lub 100% sum zasądzonych) nie są ujmowane w planach osobowego funduszu płac z uwagi na trudny do przewidzenia wynik postępowania spornego. Przy rozliczaniu funduszu płac są one traktowane jako gospodarczo uzasadnione i nie powodują sankcji z tytułu przekroczenia funduszu płac.

Przykłady praktyczne obliczenia podatku od dodatkowych wynagrodzeń radców prawnych podaje pismo „według rozdzielnika" Departamentu Księgowości i Rewizji z dnia 1 marca 1965 r. znak: KR 1-3400/65.

10. Wypłaty osobom fizycznym w biurach projektów należności za sporządzenie dokumentacji projektowej w budownictwie obciążają:

1) w wysokości 55% wartości dokumentacji, obliczonej według cennika — bezosobowy fundusz płac,
2) w wysokości pozostałych 45% — konto 261 „Rozrachunki publiczno-prawne".

W wymienionym stosunku następuje odpowiednio zarachowanie należności z tego tytułu (część ad pkt 2 na dobro konta 261).

11. Równowartość szkód wyrządzonych w transporcie materiałów, wyrobów i towarów, do czasu zgłoszenia przez odbiorcę lub dostawcę formalnej odmowy zapłaty powinna figurować w księgach jako należność na kontach 239 lub 269. Przeniesienie tych należności na konta 271 i 289 oraz równocześnie utworzenie rezerwy następuje z chwilą zgłoszenia przez odbiorcę lub dostawcę formalnej odmowy zapłaty i wniesienie następnie roszczenia na drogę postępowania sądowego lub arbitrażowego.

Zespół 3 — Materiały i towary

1. Przeszacowanie zapasów materiałów i towarów wpływa na zmianę funduszu statutowego przedsiębiorstwa wyłącznie na mocy odpowiednich zarządzeń Ministra Finansów.

Zmiana cen niektórych materiałów w ciągu roku nie objęta zarządzeniem Ministra Finansów może powodować wyłącznie korektę ceny ewidencyjnej. Różnice wyceny zapasów z tego tytułu stanowią odchylenia od cen ewidencyjnych, ujmowane na koncie 380.

2. Różnice z przeceny zapasów materiałów i towarów, których wartość uległa zmniejszeniu wskutek zepsucia lub zniszczenia bądź zmalała jako zapasów zbędnych, nadmiernych i nietypowych, stanowią straty nadzwyczajne (ewidencjonowane są wstępnie na koncie 271 i następnie weryfikowane).

3. Ewidencja przedmiotów nietrwałych i ich zużycia powinna być prowadzona według następujących zasad:

1) o kwalifikacji środków pracy jako przedmiotów nietrwałych decydują przepisy uchwały nr 29 Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 1961 r. w sprawie zasad zaliczania środków pracy oraz innych przedmiotów i urządzeń długotrwałego użytkowania do środków trwałych (Mon. Pol. nr 11, poz. 62);
2) za przedmioty nietrwałe o niskiej wartości jednostkowej lub krótkim okresie użytkowania należy uważać przedmioty, których wartość jednostkowa nie przekracza zł 100,— lub okres użytkowania 3 miesiące;
3) odpisywanie zużycia przedmiotów nietrwałych w użytkowaniu należy dokonywać w sposób następujący:
   a) przedmioty, których wartość przekracza 100,— zł lub okres użytkowania 3 miesiące — w dwóch równych ratach, tzn. 50% w okresie wydania do użytkowania i pozostałe 50% w miesiącu, w którym są likwidowane,
   b) przedmioty o niskiej wartości lub krótkim okresie użytkowania — jednorazowo — całkowicie w miesiącu, w którym zostały wydane do użytkowania,
   c) modele, matryce, formy i podkłady do produkcji elementów

prefabrykowanych używane w przemyśle i budownictwie oraz używane w budownictwie na budowach blaty (składane formy) szalunkowe do wylewania betonów — według zasad okólnika nr 18 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 12 marca 1959 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 5, poz. 27), tzn. proporcjonalnie do planowanej ilości wyrobów, jaka powinna być przy ich użyciu wykonana lub planowanego okresu użytkowania, a przy produkcji nietypowej i niepowtarzalnej — w ramach danego zlecenia,

d) narzędzia specjalne w przemyśle — proporcjonalnie do ilości przedmiotów lub robót wykonanych przy ich użyciu, z tym, że okres odpisywania wartości tych przedmiotów nie może przekroczyć 2 lat, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych — 4 lat.

e) wyposażenie ośrodków wczasowych, świątecznych i wczasowo-turystycznych:
— przedmioty o wartości do zł 1000,— na zasadach podanych w pkt 3a,
— przedmioty o wartości przekraczającej zł 1000,— w okresie 4 lat.

4) W miesiącu, w którym odpisywane jest zużycie przedmiotów nietrwałych o niskiej wartości i krótkim okresie użytkowania należy dokonać również kompensaty ich wartości na koncie 350 z wartością zużycia na koncie 360, utrzymując nadal ich ewidencję ilościową na kartach obiektów i w książeczkach osobistego wyposażenia.

5) ewidencja analityczna przedmiotów nietrwałych w użytkowaniu powinna być prowadzona w sposób określony w instrukcjach o gospodarce magazynowej, wydanych odrębnie dla przedsiębiorstw budownictwa i przemysłu przez b. Zarząd Zaopatrzenia Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych;

6) równocześnie przestają obowiązywać przepisy w zakresie ewidencji przedmiotów nietrwałych i ich zużycia, podane w piśmie okólnym nr 33 Ministerstwa Budownictwa i PMB z dnia 25 lipca 1959 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 13, poz. 71).

4. Wynikające z przeceny zapasów w trybie uchwały nr 396 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1963 r. (Mon. Pol. nr 93, poz. 433) różnice mogą wpływać na zmianę funduszu statutowego tylko w przypadku, gdy każdorazowo udzieli na to zezwolenia Ministerstwo Finansów.

5. Zakupione za gotówkę drobne ilości materiałów niewielkiej wartości, oddawane do zużycia z pominięciem magazynu, można księgować wprost w ciężar odpowiednich miejsc kosztów. Niezbędnym warunkiem w takich przypadkach jest dokonanie na dokumencie zakupu, przez kierownika komórki, dla której zakupiono materiały, adnotacji potwierdzającej przyjęcie materiałów tak pod względem ilości, jak i jakości.

6. Materiały biurowe i lekarstwa ewidencjonuje się w sposób uproszczony, polegający na tym, że księgowość materiałowa ujmuje obroty tymi zapasami na wspólnej karcie analitycznej jedynie wartościowo. Kontrolę ilościową (przychód i zużycie) prowadzą poszczególne komórki przedsiębiorstwa.

Ewidencja ilościowa tych zapasów w magazynie odbywa się na zasadach ogólnych.

7. Sposób ewidencji księgowej w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych baraków składanych w elementach (nie zmontowanych) reguluje pismo okólne nr 40 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 13 grudnia 1957 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 10, poz. 66).

Elementy baraków, zmagazynowane przed zmontowaniem oraz elementy uzyskane z rozbiórki baraków demontowanych, stanowią zapas materiałowy. Zakup tych elementów jest finansowany ze środków obrotowych.

8. Ewidencję konstrukcji stalowych i wielkowymiarowych prefabrykowanych konstrukcji żelbetowych należy prowadzić w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych według zasad podanych w piśmie okólnym nr 50 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 22 października 1958 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 14, poz. 104), zmienionym pismem okólnym nr 49 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 grudnia 1960 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 19, poz. 113).

9. Koszty dołowania i lasowania wapna na budowach, z wyjątkiem przypadków, gdy stanowi to przedmiot działalności wydzielonej jednostki organizacyjnej produkcji pomocniczej, należy ewidencjonować na koncie 319 „Materiały w przerobie" na odrębnym koncie analitycznym, na którym podlegają one rozliczeniu na ogólnych zasadach przerobu materiałów obcych (wyksięgowanie z tego konta na konto 310 — już jako wartość wapna zlasowanego).

10. Ewidencje księgową torów pod żurawie wieżowe, znajdujących się w dyspozycji przedsiębiorstw gospodarujących sprzętem lub wydzielonych na rozrachunku baz sprzętowych należy ujmować na zasadach przewidzianych dla przedmiotów nietrwałych.

Poszczególne elementy torów, jak szyny, podkłady i złącza powinny być ujmowane w ewidencji analitycznej przedmiotów nietrwałych w użytkowaniu według miejsc użytkowania na zasadach ogólnych. Również na zasadach ogólnych należy ewidencjonować koszty ich zużycia (50% w chwili wydania do użytkowania, pozostałe 50% w momencie likwidacji). Odpowiednio w związku z tym należy to uwzględnić w planie kosztów jednostki gospodarującej sprzętem.

Koszty zużycia torów w tych warunkach, wraz z montażem i demontażem, obciążają koszty eksploatacyjne przedsiębiorstw gospodarujących sprzętem lub baz sprzętowych, a należności za dzierżawę (wynajem) torów pod żurawie wieżowe, płacone przez przedsiębiorstwa budowlano-montażowe według stawek określonych cennikiem, obciążają w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych, które dzierżawią tory, koszty bezpośrednie produkcji w pozycji „sprzęt".

Z uwagi na częste przesunięcia elementów torów pomiędzy budowami, w ewidencji analitycznej torów jako przedmiotów nietrwałych w użytkowaniu należy położyć szczególny nacisk w wewnętrznych instrukcjach zakładowych przedsiębiorstw i baz sprzętowych na poprawność dokumentacji z tym związanej.

Elementy torów, znajdujące się jeszcze w dyspozycji budowy, tzn. gdy nie stanowią one składników majątkowych przedsiębiorstw gospodarujących sprzętem lub baz sprzętowych należy do czasu przekazania ich właściwym, z punktu widzenia gospodarki tymi przedmiotami, jednostkom, jakimi są przedsiębiorstwa gospodarujące sprzętem lub bazy sprzętowe, traktować jako materiały, a budowę i demontaż torów ujmować ewidencyjnie na zasadach przewidzianych dla tymczasowego zaplecza.

Wycena kosztów budowy torów w tych przypadkach, dla określenia wysokości wewnętrznej faktury za wybudowanie torów powinna następować w oparciu o sporządzoną kalkulację kosztów.

W Cenniku Urządzeń Placu Budowy nie przewidziano odpowiednich cen na budowę torów pod żurawie przyjmując założenie, że elementami torów powinno gospodarować przedsiębiorstwo sprzętowe lub baza sprzętowa.

11. W biurach projektów na koncie 305 „Rozliczenie robót podwykonawców" należy ewidencjonować koszty odbitek dokumentacji typowej zakupywanych przez biura projektów w celach adaptacji na zlecenia zamawiających inwestorów oraz koszty poniesione za uzyskanie danych od właściwych instytucji komunalnych, dotyczących różnego rodzaju podłączeń projektowanych obiektów (do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, elektrycznej itp.).

12. Koszty zakupu, przypadające na zużycie w okresie sprawozdawczym materiały, należy wyliczać jako różnicę pomiędzy kwotą salda konta 370 na początek okresu sprawozdawczego powiększonego o poniesione koszty zakupu w okresie sprawozdawczym a sumą salda końcowego tego konta.

Wskaźnik procentowy, w oparciu o który następuje ustalenie kosztów zakupu obciążających remanent zapasu na koniec okresu sprawozdawczego powinien wynikać ze wzoru:

$$W = \frac{Kz \times 100}{Pz}$$

gdzie:
W = wskaźnik kosztów zakupu,
Kz = koszty zakupu za ostatnie 3 miesiące,
Pz = wartość przychodu zapasów za ostatnie 3 miesiące.

W przedsiębiorstwach, w których działają nie wydzielone na rozrachunku gospodarczym zakłady pomocnicze, produkujące wyroby zużywane następnie przez przedsiębiorstwo w produkcji podstawowej, nie należy przy obliczaniu wskaźnika kosztów zakupu doliczać zarówno kosztów transportu wyrobów do magazynu produkcyjnego (w liczniku), jak i wartości przychodu wyrobów do tych magazynów (w mianowniku).

Wyjątek od tej zasady stanowią przypadki, gdy zakłady, o których mowa, położone są w większej odległości od przedsiębiorstwa, co powoduje z reguły większe koszty transportu wyrobów do magazynów przedsiębiorstwa. Dotyczy to głównie przedsiębiorstw budowlano-montażowych.

W przedsiębiorstwach budowlano-montażowych ponadto, o ile istnieje możliwość wydzielenia tego rodzaju wyrobów od pozostałych materiałów oraz koszty transportu tych wyrobów nie są wysokie, nie należy do ich zużycia doliczać kosztów zakupu.

W przedsiębiorstwach przemysłowych nie należy przy obliczaniu wskaźnika kosztów zakupu doliczać w mianowniku zapasu odpadków i węgla deputatowego.

W sprawie rozliczania kosztów zakupu obowiązuje ponadto pismo okólne nr 36 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 10 października 1964 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 16, poz. 61) i zawarty w nim m.in. tok postępowania w przypadkach stwierdzonych odchyleń wskaźnika IV kwartału.

W przypadkach gdy nabywane pewne materiały (np. zużywane masowo) powodują koszty zakupu wyższe od przeciętnych w przedsiębiorstwie, należy koszty zakupu tych materiałów ewidencjonować i rozliczać odrębnie.

13. Rozliczenie odchyleń od cen ewidencyjnych materiałów i towarów, ujmowanych na koncie 380 następuje przy zastosowaniu wskaźnika wyliczonego w sposób analogiczny jak przy kosztach zakupu (za ostatnie 3 miesiące), jak również w analogiczny sposób do zasad postępowania, o których mowa w piśmie okólnym nr 36 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 19 października 1964 r. należy postępować z rozliczeniami odchyleń w przypadkach stwierdzonych większych różnic we wskaźniku IV kwartału.

Zespoły 4, 5, 6 — Koszty do rozliczenia — Koszty działalności — Produkty

1. Sposób ewidencji i kontroli ilościowej zaplecza tymczasowego w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych ustala okólnik nr 4 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 5 lutego 1958 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 2, poz. 11).

2. Koszty robót poprawkowych, wykonywanych w okresie gwarancyjnym, powinny być ujmowane wstępnie na koncie 533 „Różne roboty do rozliczenia" na odrębnym koncie analitycznym, a następnie przenoszone w końcu każdego miesiąca na konto 552 „Koszty ogólne budowy" lub 553 „Koszty zarządu" w zależności od tego, czy dotyczą robót na czynnym jeszcze placu budowy (552), czy już po zlikwidowaniu placu budowy (553).

Koszty robót poprawkowych powinny być przez przedsiębiorstwo okresowo analizowane.

Koszty robót poprawkowych, wykonywanych przed przekazaniem obiektu wykonawcy są ujmowane na koncie 500 „Produkcja budowlano-montażowa".

3. Ewidencję księgową kosztów i dochodów działających przy zjednoczeniach i przedsiębiorstwach szkół przyzakładowych należy prowadzić w ramach konta 561/9 działalności socjalno-bytowej w podziale analitycznym podanym w załączniku nr 11 do zarządzenia nr 101 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 lutego 1965 r.

W przypadku umiejscowienia szkoły przy zjednoczeniu i finansowania jej wydatków administracyjnych przez podległe przedsiębiorstwa, narzut z tego tytułu, odprowadzany przez przedsiębiorstwa do zjednoczenia, przedsiębiorstwa ewidencjonują również w ciężar konta 561.

Koszty praktycznej nauki zawodu ewidencjonuje przedsiębiorstwo, na którego terenie odbywa się szkolenie praktyczne uczniów w sposób następujący:

1) **w przypadku gdy odbywa się ono w wydziałach produkcyjnych nie wydzielonych do tego celu:**
— koszty jej prowadzenia, jak płace uczniów wraz ze świadczeniami, dodatkowe wynagrodzenie osób kierujących szkoleniem, materiały zużywane przy szkoleniu, obciążają koszty odpowiednich wydziałów lub budów. O ile natomiast praca uczniów ma charakter bezpośrednio produkcyjny, tzn. gdy współuczestniczą oni na równi z innymi robotnikami w wytwarzaniu normalnej produkcji, płace uczniów i materiały zużywane do produkcji traktuje się jako koszty bezpośrednie;

2) **w przypadku gdy nauka odbywa się w specjalnie do tego celu wyodrębnionych wydziałach:**
— ewidencję kosztów takich wydziałów prowadzi się w sposób taki sam, jak właściwych wydziałów produkcyjnych lub pomocniczych. Przy takiej organizacji warsztatów, o ile nie wykonują one produkcji o wartości rynkowej lub jeżeli wartość wykonywanej produkcji jest niewspółmiernie niska do ponoszonych kosztów, sumę kosztów warsztatowych, względnie różnicę między sumą kosztów a wartością wykonanej produkcji, przenosi się w ciężar kosztów ogólnych jako koszty szkolenia;

3) przedmioty nietrwałe oraz wyroby wykonane przez warsztaty przyjmuje się do magazynu w wartości ustalonej ceny ewidencyjnej (kosztu planowanego), a w przypadku jej braku w wartości szacunkowej (zapisem: Wn zesp. 3 — Ma konto kosztów ogólnych);

4) usługi wykonywane przez warsztaty szkolne na rzecz działalności produkcyjnej kalkuluje się, o ile zachodzi potrzeba obciążenia kosztami tych świadczeń poszczególnych wyrobów — w takiej wysokości, w jakiej produkcja byłaby obciążona, gdyby koszty te ponoszono w ramach normalnej działalności (płace ustala się wówczas według stawek normalnej robocizny oraz stosuje się przeciętny narzut kosztów pośrednich). Księgowanie tych usług przebiega: Wn konto 560 — Ma odpowiednie konto kosztów ogólnych.

Koszty osobowe szkolenia teoretycznego pokrywane przez właściwe kuratorium okręgu szkolnego nie znajdują odbicia w księgowości szkoły.

4. Wyceny produkcji w toku w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych dokonuje się według zasad podanych w zarządzeniu nr 44 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 12 kwietnia 1967 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 6, poz. 17).

Sposoby wyliczania wartości tej produkcji (3 warianty) ustala zarządzenie nr 71 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 marca 1966 r. w sprawie zasad inwentaryzacji i wyceny produkcji budowlano-montażowej w toku (Dz. Urz. MBiPMB nr 7, poz. 23).

5. Kaucje mieszkaniowe, płacone za przeniesionych służbowo pracowników (§ 11 ust. 4 uchwały nr 64 Rady Ministrów z dnia 15 marca 1958 r. Mon. Pol. nr 26, poz. 155 oraz § 4 ust. 2 uchwały nr 65 Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 1958 r. Mon. Pol. nr 47, poz 271) obciążają koszty ogólnozakładowe (zarządu) w poz. „koszty delegacji i przejazdów".

6. Koszty bhp powinny być dla celów analizy i statystyki ewidencjonowane równolegle z ewidencją księgową na odpowiednich kontach kosztów ogólnych również pozaksięgowo w rozbiciu analitycznym, według wymaganych pozycji sprawozdawczych, objętych instrukcją GUS (do sprawozdania Z-10).

7. Ewidencję księgową premii oszczędnościowych, wypłacanych kierowcom pojazdów samochodowych za oszczędność paliwa płynnego, osiągnięcie normy przebiegu przed naprawą główną itp. ustala pismo okólne nr 20 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 14 kwietnia 1962 r.

Premie te zgodnie z wytycznymi GUS zawartymi w piśmie z dnia 4 kwietnia 1962 r. znak: VII/3-5/1-1/62 wchodzą w skład osobowego funduszu płac, jako wynikające ze stosunku pracy.

8. Wynagrodzenia więźniów zatrudnionych przy pracach produkcyjnych zaliczane są do osobowego funduszu płac i stanowią koszt robocizny bezpośredniej (konto 500).

Wynagrodzenia funkcjonariuszy więziennych za konwojowanie więźniów zatrudnionych w przedsiębiorstwach, jak również wynagrodzenia więźniów spełniających funkcje nadzorcze oraz więźniów grupowych przy systemie bezkonwojowym, płacone w oparciu o wystawiane przez zakłady karne rachunki stanowią koszty usług, rejestrowanych wstępnie na koncie 409 „Koszty niematerialne" odnoszone następnie na konta kosztów ogólnych.

9. Ewidencja tworzenia funduszu i wypłat nagród na zbiórkę i dostawę złomu stalowego, żeliwnego i metali nieżelaznych przebiega w sposób następujący:

1) utworzenie funduszu nagród		
— z sum uzyskanych ze sprzedaży złomu	Wn 759	— Ma 879
— z sum przeznaczonych na zakup złomu	Wn 409, zesp. 5	— Ma 879
2) przelew środków	Wn 130	— Ma 110
3) zwrot na fundusz niewypłaconych sum przez zjednoczenie	Wn 264	— Ma 879
	Wn 130	— Ma 110
4) wypłata nagród	Wn 259	— Ma 259
	Wn 259	— Ma 110, 100
	Wn 879	— Ma 259

Podstawa: zarządzenie nr 195 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 czerwca 1965 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 12, poz. 48).

10. Premie pracowników fizycznych o ile płacone są:

1) łącznie z rozliczeniem robocizny za miesiąc ubiegły powinny być zarachowane w ciężar kosztów w miesiącu ubiegłym łącznie z zarobkiem,
2) łącznie z zaliczką na miesiąc następny, obciążają koszty miesiąca następnego.

Podstawa: ust. 2 i 3 Cz. I okólnika nr KS 6/65 Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów z dnia 10 czerwca 1965 r. w sprawie ewidencji wynagrodzeń za pracę (Dz. Urz. Min. Fin. nr 5, poz. 15).

11. Wartość robót budowlanych i montażowych wykonanych w ramach czynów społecznych, o ile miały one miejsce po rozpoczęciu robót przez przedsiębiorstwo budowlano-montażowe, ewidencjonuje się na koncie 500 (w odpowiednich pozycjach kalkulacyjnych) z przeciwstawnym zapisem na koncie 752. Wartość tych robót wchodzi równocześnie do wartości produkcji budowlano-montażowej.

12. Wartość wyprodukowanych wyrobów w ramach podejmowanych zobowiązań na rzecz budowy szkół należy ujmować w ewidencji księgowej kosztów produkcji oraz wyrobów w wartości równej średniemu kosztowi własnemu tych wyrobów z równoczesnym uznaniem konta rozrachunków.

Wartość tak ustalonego zobowiązania podlega następnie zmniejszeniu w korespondencji z kontem produkcji o ewentualną odpłatną robociznę.

Otrzymany nieodpłatnie węgiel do produkcji tych wyrobów podlega zaewidencjonowaniu na właściwym koncie materiałowym z równoczesnym zmniejszeniem kosztów produkcji.

13. Zasada korygowania danych o wielkości produkcji towarowej w przedsiębiorstwach przemysłowych tak długo dopóki nie jest sporządzone roczne sprawozdanie finansowe obowiązuje równolegle w ewidencji księgowej i w sprawozdawczości rzeczowej z wykonanej produkcji.

14. Ewidencję kosztów wewnętrznych usług transportowych w przedsiębiorstwach transportowych ustala pismo okólne nr 31 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 7 czerwca 1962 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 11, poz. 43).

Transport zorganizowany w przedsiębiorstwach przemysłowych jako działalność pomocnicza, służąca produkcji podstawowej rozliczany jest po koszcie własnym wprost na konta produkcji podstawowej. W przypadkach gdy wykonuje usługi na zewnątrz (dla obcych jednostek i własnych robót inwestycyjnych i remontów kapitalnych) traktowany jest jako usługa nieprzemysłowa (za pośrednictwem konta 758).

Szczegółowe ustalenia, dotyczące ewidencji sprawozdawczości tych usług w przedsiębiorstwach transportowych podaje pismo według rozdzielnika Departamentu Finansów i Księgowości z dnia 29 kwietnia 1967 r. znak FK-5-3901-6/67.

15. Ewidencję kosztów i dochodów, przedsiębiorstwa patronackie (typu B) prowadzą według wytycznych Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów z dnia 29 lutego 1964 r. znak: KS/502/2/64, podanych do wiadomości zainteresowanym zjednoczeniom przemysłu materiałów budowlanych przy piśmie Departamentu Księgowości i Rewizji z dnia 18 marca 1964 r. znak: KR 1-3402/64.

16. Koszty rozprowadzania węgla deputatowego za pośrednictwem składów opałowych obciążają pozycję pozostałych kosztów administracyjno-gospodarczych w kosztach ogólno-zakładowych.

W przedsiębiorstwach handlowych zobowiązanych do wydawania deputatów węglowych koszty te obciążają koszty handlowe (701/10).

17. Wypłacane pracownikom umysłowym premie kwartalne w przedsiębiorstwach objętych uchwałami nr nr 130 i 131 Rady Ministrów oraz w zjednoczeniach obciążają koszty w miesiącu, w którym następuje wypłata. Zasada powyższa wynika z postanowień ust. 2. Cz. I okólnika nr KS 6/65 Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów z dnia 10 czerwca 1965 r. (Dz. Urz. Min. Fin. nr 5, poz. 15). Stosowanie konta 450 może mieć miejsce wyłącznie w celu rozłożenia kosztów premii na poszczególne miesiące kwartału, w którym następuje wypłata premii.

18. Wynik na gospodarce hotelowej (saldo odpowiedniego konta analitycznego 561) przedsiębiorstw budowlano-montażowych ujmuje się wstępnie na koncie 409 „Koszty niematerialne" (docelowo na koncie 552/3).

19. Roboty dotyczące budowy i rozbiórki obiektów i urządzeń zaplecza tymczasowego są rozliczane:

1) fakturami częściowymi, wystawianymi według procentowego zaawansowania na koniec każdego miesiąca systemem narastającym, jeżeli wyceny robót dokonano na podstawie CUPB (Cennik Urządzenia Placu Budowy),
2) fakturami częściowymi, wystawianymi systemem narastającym na podstawie obmiaru wykonanych robót na koniec każdego miesiąca, jeżeli wyceny robót dokonano na podstawie odpowiednich ZCJ oraz cennika 51-A/66.

20. Działalność biur (samodzielnych pracowni) projektów dzieli się na produkcję:

a) podstawową
b) pomocniczą.

Pod pojęciem produkcji podstawowej — zwanej pracami projektowymi rozumieć należy główne prace biur (samodzielnych

pracowni) dla wykonywania których zostają one powoływane, a mianowicie, zgodnie z zarządzeniem nr 98 Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 maja 1958 r. (Mon. Pol. nr 41, poz. 233)

1) opracowywanie bądź współpraca w opracowywaniu założeń inwestycji,
2) opracowywanie projektów i kosztorysów dla inwestycji lub remontów,
3) pełnienie nadzoru autorskiego,
4) pełnienie nadzoru inwestorskiego przy wykonywanych przez nie projektach,
5) inne prace związane z projektowaniem.

Pod pojęciem działalności pomocniczej należy rozumieć:

1) prace wyświetlarni, kopiarni, introligatorni, drukarni, modelarni itp. tj. prace wydziałów spełniających czynności pomocnicze (wykończeniowe), powołane dla obsługi produkcji podstawowej prac projektowych,
2) prace wydziałów zajmujących się wydawnictwem i rozpowszechnianiem (sprzedażą) prac studialnych, projektów typowych, powtarzalnych, norm itp. Działalność tego rodzaju występuje przeważnie w biurach projektów zajmujących się pracami studialnymi i opracowywaniem projektów typowych.

Poza działalnością podstawową i pomocniczą występuje w biurach projektów **działalność zleconych usług odpłatnych zespołów orzekających** powoływanych w państwowych biurach projektów na podstawie zarządzenia Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 29 stycznia 1958 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 4, poz. 31) wykonywana przez pracowników inżynieryjno-technicznych posiadających odpowiednie uprawnienia do zatwierdzenia projektów, a zaliczanych do grupy pracowników pozaprodukcyjnych w planach techniczno-ekonomicznych i planach funduszu płac. Sprzedaż tych usług następuje za pośrednictwem konta 758.

Niezależnie od wyżej omawianych działalności operacyjnych biura, może wystąpić w biurach projektów działalność pozaoperacyjna, polegająca na zaspokajaniu potrzeb życiowych załogi w zakresie socjalno-bytowym, akcji kulturalno-oświatowej, administracji budynków itp.

Koszty tej działalności należy rejestrować na koncie 560 według wytycznych branżowego planu kont dla biur projektów, stanowiącego załącznik nr 3 do zarządzenia nr 101 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 lutego 1965 r.

Koszty delegacji pracowników produkcyjnych biur projektów, w związku z pełnieniem przez nich nadzorów autorskich, podlegają fakturowaniu na zleceniodawcę w końcu każdego miesiąca za pośrednictwem kont zespołu 2.

Po zafakturowaniu tych kosztów należy uznać w końcu każdego miesiąca, konto 502 w korespondencji z kontem 230 lub 269.

Istnieje obowiązek zorganizowania w każdym biurze (samodzielnej pracowni) projektów w działach organizacji produkcji i planowania prawidłowej analitycznej ewidencji w cenach sprzedaży, rejestrującej przebieg wykonywania poszczególnych prac projektowych według zleceń (umów, obiektów, stadiów itp.) oraz fakturowania na odbiorców zakończonych i przerwanych prac projektowych. Podstawę zapisów w tej kartotece powinny stanowić protokoły zaawansowania lub inne równorzędne dowody.

Analityczna ewidencja prac projektowych powinna służyć równocześnie jako analityczne urządzenie księgowe do konta 502 i konta 752 w przekroju zleceń (umów) obiektów, stadiów itp. oraz do wyliczenia wartości produkcji w toku prac projektowych w cenach sprzedaży wykazywanej w sprawozdaniach na koniec poszczególnych okresów (kwartałów) jako odpowiednik salda konta 502, wyrażającego globalny koszt własny prac projektowych w toku wykazywanych w bilansie.

Ewidencja ta powinna stanowić podstawowy materiał do sprawdzenia, przeprowadzanych co kwartał inwentaryzacji prac projektowych w toku całego biura i poszczególnych pracowni (przez odpowiednie zgrupowanie kart). Zapisy tej ewidencji (stan zaawansowania prac) mogą ulegać korekcie po dokładnym ich sprawdzeniu z wynikami inwentaryzacji.

Konto 530 — „Produkcja pomocnicza" — służy do ewidencji kosztów wydzielonych organizacyjnie komórek (wydziałów, działów produkcji pomocniczej), a mianowicie:
1) światłokopii, introligatorni, powielarni, modelarni itp.,
2) wydawnictw prac studialnych, projektów typowych itp.

Konto 530 wystąpi w tych biurach projektów, które dla tej działalności ze względu na większe jej rozmiary, opracowują oddzielny plan techniczno-ekonomiczny określający wielkość produkcji, sprzedaży, wszystkie elementy kosztów itp.

Treść poszczególnych kont analitycznych konta 530 obejmuje w szczególach:

530/1 **„Materiały i zużycie przedmiotów nietrwałych"**
wszystkie materiały zużyte dla celów tej działalności, jak papier światłoczuły, papier na druk, farby itp. oraz zużycie przedmiotów nietrwałych.

530/2 **„Płace"**
W rejestrze kosztów pozycje tę zaleca się rozbić na:
a) płace pracowników produkcyjnych, obejmujących płace podstawowe (zasadnicze, premie) i uzupełniające inżynierów, kreślarzy, redaktorów, maszynistek produkcyjnych itp.,
b) płace pracowników pozaprodukcyjnych umysłowych, obejmujące płace podstawowe (zasadnicze i premie) i uzupełniające pracowników pozaprodukcyjnych,
c) płace pracowników fizycznych — obsługi, obejmujące płace podstawowe (zasadnicze i premie) i uzupełniające woźnych, gońców, sprzątaczek, szoferów itp.,
d) płace zespołów orzecznictwa,
e) narzuty na płace — obejmujące narzuty z tytułu ubezpieczeń społecznych i wypłacone lub przyznane nagrody pracownikom.
f) bezosobowy fundusz płac — obejmujący wszelkie wypłaty pracownikom własnym i obcym w ramach planowych limitów tego funduszu.

530/3 **„Amortyzacja"**
Amortyzacja urządzeń i sprzętu tej działalności,

530/4 **„Pozostałe koszty"**
obejmujące wszystkie inne koszty nie występujące w poprzednich pozycjach; ze względu na dużą ilość różnych rodzajowo kosztów zgrupowanych w tej pozycji — zaleca się wydzielenie w rejestrze kosztów ważniejszych — częściej występujących kosztów.

Niezależnie od wyżej podanego analitycznego ujmowania kosztów do konta 530 produkcji pomocniczej należy prowadzić analityczne urządzenia w przekroju poszczególnych wydawnictw, celem ustalenia kosztu własnego zakończonych i oddanych do magazynu egzemplarzy każdego wydawnictwa oraz celem ustalenia kosztu własnego prac w toku wydawnictw niezakończonych

Koszty odbitek dokumentacji na papierze światłoczułym należy ustalać na 1 m², 1 dcm² biorąc za podstawę całość poniesionych kosztów od początku roku do końca okresu sprawozdawczego na tę działalność i ilość wykonanych w tym okresie odbitek (ilość m², dcm²).

Koszty konta 530 należy rozliczyć w ciężar kont:
1) produkcji podstawowej (prace projektowe) — na stronę Wn konta 502 za wykonane na rzecz tej produkcji prace lub odbitki w okresie sprawozdawczym po koszcie własnym,
2) sprzedaży — na stronę Wn 757 „Sprzedaż wyrobów produkcji pomocniczej" za oddane do magazynu wydawnictwa, projekty typowe itp.
(równolegle księgowanie po stronie Ma konta 757 wewnętrznej faktury po cenie sprzedażnej w ciężar konta 304 i następnie z konta 304 w cenie ewidencyjnej w ciężar konta 318).

Saldo Wn konta 530 na koniec okresu sprawozdawczego stanowi koszt własny prac w toku tej działalności.

Pozycja analityczna kosztów prac projektowych 502/9 przeznaczona do ewidencji zmniejszenia kosztów powinna dla celów analizy i sprawozdawczości kosztów, posiadać rozbudowane w ewidencji podpozycje analityczne, umożliwiające podział ogólnej kwoty zmniejszeń w przekroju docelowego obciążenia:

1) funduszu gwarancyjnego,
2) funduszu prac studialnych,
3) funduszu prac konkursowych,
4) funduszu koordynacji terenowo-branżowej,
5) konta sprzedaży usług z tytułu orzecznictwa, refundacji za koszty delegacji krajowych i zagranicznych, usług na rzecz produkcji pomocniczej działalności pozaoperacyjnej z podziałem każdej z tych działalności na następujące rodzaje kosztów:
   — płace pracowników produkcyjnych,
   — płace pracowników pozaprodukcyjnych,
   — bezosobowy fundusz płac,
   — narzuty na ubezpieczenia społeczne,
   — koszty delegacji,
   — pozostałe koszty.

21. Ewidencję kosztów pracy sprzętu należy prowadzić zgodnie z wymogami do konta 531 z podziałem na:

— poszczególne maszyny i mechanizmy budowlane — w zakresie sprzętu ciężkiego,
— grupy jednorodnych maszyn i mechanizmów — w zakresie sprzętu średniego,
— rodzaje sprzętu — w zakresie sprzętu lekkiego.

Podaje się wykaz rzeczowy poszczególnych rodzajów sprzętu, który w związku z tym winien znaleźć odbicie w ewidencji kosztów. Wykaz ten należy traktować jako minimalny tj. w przypadku posiadania bardziej zróżnicowanego parku maszynowego i istotnych potrzeb kontroli kosztów, ewidencja powinna być prowadzona z większą szczegółowością dostosowaną do rodzaju i zakresu działania przedsiębiorstwa.

Podane grupy sprzętu ustalone zostały ściśle według układu CNSB-66. Występujący w przedsiębiorstwach sprzęt nie mający odpowiednika w podanych grupach wykazywany będzie w osobnych pozycjach — pozostały sprzęt ciężki, pozostały sprzęt średni i lekki.

Lp.	Poz. CNSB	Nazwa maszyny, jej moc, pojemność	Jednostka kalkulacyjna
1	2	3	4
1	331, 332, 333, 334, 335	Koparki jednonaczyniowe do 0,40 m³ poj. łyżki gąsienicowe	mg
2	336	od 0,50 — do 0,6 m³ poj. łyżki gąsienicowe	
3	337, 338, 339 340	od 0,7 m³ „ „ do 1,2 m³ „ „	mg
4	342	Koparki wielonaczyniowe m³ /godz.	mg
5	349, 350	Spycharki do 79 KM	
6	351	„ od 80 KM	
7	356—358	Zgarniarki samobieżne i przyczepne m³	mg
8	205	Żurawie wieżowe 45 tm	mg
9	206, 207, 208, 209, 210, 211	Pozostałe żurawie wieżowe pow. 45 tm	
10		Podtorze żurawi wieżowych	mb
11	193, 194, 195 196, 197	Żurawie masztowe typu Derrick 5 do 15 t	mg
12	198—199	„ 25 do 50 t	mg
13	220, 221, 227	Żurawie samojezdne w tym: do 5 t	mg
14	222, 228, 223, 224, 229, 226	pow. 5 t	
15	505, 506, 507, 508	Walce drogowe samobieżne do 8 t „ „ pow. 8 t	mg
16	50, 51, 52, 53	Lokomotywki KM	mg
17	240, 241	Ładowarki jednonaczyniowe m³/poj.	mg
18	243	Ładowarki wielonaczyniowe m³/godz.	
19	242	Ładowarki frezujące m³/godz	
20	422, 425, 427 424, 426, 428	Betoniarki wolnospadowe E do 400 l	doba
	429	Betoniarki wolnospadowe Sp. do 400 l	mg
		Betoniarki wolnospadowe E powyżej 1000 l	doba
21	433, 434, 435, 436, 430, 431, 432	Betoniarki przeciwbieżne do do 500 l el	doba
22	461, 462	Pompy do zapraw	doba
23	442	Pompy do betonów	mg
24	463, 464, 465	Agregaty tynkarskie	mg
25	28, 29, 30, 34, 35, 36	Sprężarki o wyd. pow. 3 m³/ min. E.	mg
26	20, 21, 22, 23	Sprężarki o wyd. pow. 3 m³/min. Sp.	
27	236, 237, 238, 239	Przenośniki taśmowe	doba
28	166, 168, 172 173	Wyciągi pionowe E	doba
29	302, 303, 304, 305, 306, 308, 310, 311, 312, 314, 315	Kafary wolnospadowe do 3t P	mg
30	322, 325, 326, 328, 329, 330, 323, 327, 324	Zastawy wiertnicze (komplety) 150 mb i więcej	doba
31	354, 355	Równiarki samobieżne	mg
32	491 do 495	Agregaty grzewcze el.	doba
33		Pozostały sprzęt ciężki	—
34		Pozostały sprzęt średni i lekki	—

Karty kosztów eksploatacji sprzętu powinny być prowadzone z podziałem na pozycje analityczne kosztów, ustalone w załączniku Nr 1 do zarządzenia nr 101 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 23 lutego 1965 r.

W celu pogłębienia wartości analitycznej poszczególnych pozycji kosztów wskazane jest:

— koszty jednorazowe sprzętu prowadzić odrębnie dla:
   — przewozów, za- i wyładunków,
   — montażu i demontażu sprzętu;
— w pozycji amortyzacja sprzętu nie ujmować amortyzacji sprzętu zbędnego, zgłoszonego do upłynnienia.

Jako zgłoszenie należy uznać zarówno fakt zgłoszenia do upłynnienia w trybie wynikającym z obowiązujących przepisów, jak też i zgłoszenie sprzętu zbędnego przez kierownictwo bazy sprzętu. W pierwszym przypadku amortyzacja sprzętu księgowana powinna być na konto 800, w drugim zaś, do czasu dopełnienia przez przedsiębiorstwo warunków wynikających z obowiązujących przepisów w sprawie zgłaszania do upłynnienia, w ciężar konta 531 „Eksploatacja sprzętu" poz. analityczna „koszty nieprodukcyjne". Tryb i udokumentowanie zgłaszania do upłynnienia sprzętu zbędnego przez bazę sprzętu powinien być ustalony zarządzeniami wewnętrznymi kierownictwa przedsiębiorstwa.

Celowe jest prowadzenie rozbudowy analitycznej amortyzacji sprzętu na:

— amortyzacja sprzętu czynnego — za który należy uznać sprzęt zainstalowany na budowie, na którego eksploatację w danym

miesiącu wystawione zostały faktury oraz sprzęt w trakcie przewozu i montażu,

— amortyzacja sprzętu w remontach (średnich i kapitalnych)
  — na podstawie konfrontacji z ewidencją wykonywanych remontów,

— amortyzacja sprzętu pozostałego — obejmująca sprzęt rezerwowy, w czasie przestojów (obciążających bazę sprzętu) oraz sprzęt nadmierny nie zgłoszony do upłynnienia.

Rozbicie to pozwoli na kontrolę efektywności wykorzystania sprzętu i celowość jego posiadania w przedsiębiorstwie. Zakwalifikowanie w rozdzielniku amortyzacji do poszczególnych pozycji powinno nastąpić w oparciu o raporty pracy sprzętu (MF-1, MF-2).

W kosztach ogólnych bazy sprzętu należy wydzielić w odrębnej pozycji koszty delegacji i wypłat za rozłąkę operatorów sprzętu.

W zakresie niektórych rodzajów kosztów, związanych z eksploatacją sprzętu na budowie, a ponoszonych bezpośrednio przez budowy należy przyjąć zasadę, że koszty te są księgowane w ciężar odpowiedniej rodzajowo pozycji kosztów budowy. Ustalenie to wynika z założeń przyjętych w CNSB-66.

Do pozycji takich należą:

— koszty energii elektrycznej zużywanej przez sprzęt zainstalowany na budowie. Koszty te obciążają koszty ogólne budowy, gdyż stawki cennikowe tego rodzaju sprzętu nie zawierają kosztów zużycia energii,

— płace nieetatowej obsługi sprzętu (wynajmowanego bez obsługi) obciążające koszty budowy w poz. robocizna bezpośrednia. Jeżeli obsługa nieetatowa jest podporządkowana bazie sprzętu a praca jej odrębnie fakturowana, rachunki z tego tytułu obciążają budowę w pozycji „sprzęt”,

— paliwo do pomp spalinowych, nagrzewnic, suszarń dostarczane przez budowę (obciąża koszty budowy w poz. materiały bezpośrednie),

— koszty robót ziemnych wykonywanych w związku z układaniem podłoży do żurawi wieżowych obciążające odpowiednie pozycje bezpośrednich kosztów budowy,

— koszty wynajętego sprzętu obcego zatrudnionego na budowie, nie powinny one obciążać bazy sprzętu, lecz wprost z konta 405 koszty budowy w poz. „sprzęt”,

— koszty konserwacji sprzętu na budowie, które obciążają koszty ogólne budowy w poszczególnych pozycjach rodzajowych.

Jednostkę kalkulacyjną stanowi ilość czasu pracy sprzętu wynikająca z raportu pracy sprzętu (MF-1, MF-2), bądź z podobnie prowadzonego dokumentu, wyrażona w godzinach lub dobach zatrudnienia sprzętu na budowie (podstawa do fakturowania za usługi sprzętu zgodnie z odpowiednimi pozycjami CNSB-66).

Zaleca się prowadzić ewidencję sprzedaży usług sprzętowych z podziałem na sprzedaż za pracę w I zmianie oraz osobno w II i III zmianie łącznie.

Rozbicie to jest niezbędne dla celów analitycznych z uwagi na odmienne stawki najmu dla II i III zmiany w CNSB — 66 oraz konieczność obserwacji zatrudnienia sprzętu.

22. Rozliczanie kosztów w czasie może mieć miejsce wyłącznie w odniesieniu do tytułów rozliczeń międzyokresowych czynnych i biernych, wymienionych w branżowych planach kont jako pozycje analityczne do kont 450, 451, 453, 458.

Pełny zestaw tych tytułów ujmuje wykaz rozliczeń międzyokresowych podany w tabeli zamieszczonej po ust. 26.

Pozycje oznaczone na wykazie znakiem „x” powinny być rozliczone w ramach roku sprawozdawczego. Pozycje oznaczone znakiem „xx” mogą przechodzić na rok lub lata następne.

Rozliczenia międzyokresowe nie mogą przekraczać okresu 3 lat. Przedłużenie tego okresu do maximum 5 lat wymaga zgody Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych. Stawki odpisów mogą być ustalone bądź jako stawki okresowe bądź jako stawki odnoszące się do określonej podstawy rozliczeniowej (np. na jednostkę produkcji).

23. Wprowadzenie zarządzeniem Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 grudnia 1966 r. (Mon. Pol. nr 2/67, poz. 9) jako powszechnej w przeważającej części budownictwa zasady jednorazowego fakturowania zakończonych obiektów budowlanych powoduje konieczność prowadzenia ewidencji kosztów robót budowlano-montażowych według jednolitych jednostek kalkulacyjnych jakimi muszą być w tych warunkach obiekt budowlany lub zakres robót:

— wyodrębniony terytorialnie na placu budowy,

— będący przedmiotem odrębnego kosztorysu,

— różniący się odmienną technologią wykonania robót.

Każdy obiekt powinien otrzymać symbol cyfrowy używany m.in. do oznaczania nim dokumentacji produkcyjnej.

W związku z powyżej ustalonym zakresem rzeczowym, jako podstawę wyodrębniania jednostki kalkulacyjnej podane w komentarzu do TPK dla przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego kryterium wartościowe 2 mln zł przestaje być obowiązujące.

Stosowana w planowaniu i sprawozdawczości rzeczowej klasyfikacja rodzajów budownictwa i robót nakłada ponadto obowiązek grupowania kosztów robót budowlano-montażowych według tych kryteriów. W tym celu karty poszczególnych obiektów powinny być zakwalifikowane do odpowiedniego rodzaju budownictwa lub robót. Podstawą zakwalifikowania jest charakterystyka techniczno-przeznaczeniowa obiektu.

W tym celu przed wydaniem zlecenia produkcyjnego na rozpoczęcie robót należy dokonać zakwalifikowania obiektu do określonego rodzaju budownictwa i robót w oparciu o klasyfikację obowiązującą w zjednoczeniu lub przedsiębiorstwie. Klasyfikacja ta powinna pokrywać się z klasyfikacją resortową, zawartą w wytycznych do sprawozdawczości rzeczowej.

Rodzaj budownictwa lub robót stanowi w związku z tym równoległą jednostkę kalkulacyjną oznaczoną odrębnym symbolem cyfrowym służącym dla celów kalkulacji kosztu jednostkowego.

Dane kart kalkulacyjnych poszczególnych obiektów o jednakowych symbolach rodzajów budownictwa lub robót podlegają okresowemu (stosownie do potrzeb sprawozdawczości i analizy) sumowaniu, w związku z czym uzyskuje się koszt określonego rodzaju budownictwa lub robót w przedsiębiorstwie. Po uwzględnieniu ilości rzeczowych jednostek miary uzyskuje się koszt jednostkowy określonego rodzaju budownictwa i robót. Symbole jednostek kalkulacyjnych nie mogą być zmieniane do czasu zakończenia robót na danym obiekcie.

Celem uzyskania zdecydowanej poprawy prawidłowości ewidencji kosztów według miejsc ich powstawania niezbędne jest oznaczanie dokumentacji pierwotnej w taki sposób aby gwarantowała ona odniesienie kosztów do odpowiednich jednostek organizacyjnych (KGR, KR, produkcja pomocnicza) kalkulacyjnych i właściwych pozycji analitycznych kosztów.

W związku z tym należy:

1) dokonać zweryfikowania i zaktualizowania symboliki do dekretacji dowodów źródłowych,

2) ująć w jednolite wykazy, tzw. zakładowe plany kont kosztów, symbole miejsc odniesienia kosztów. Wykazy te powinny zawierać w kolejności:
   — symbol danej jednostki organizacyjnej,
   — symbol zlecenia produkcyjnego (obiektu),
   — symbol jednostki kalkulacyjnej,
   — symbol rodzaju produkcji (podstawowa, pomocnicza),
   — symbol pozycji kosztów do której dokument ma być zaliczony.

   Przy ustalaniu symboliki dokumentów należy uwzględniać wymagania obrachunku zmechanizowanego według wytycznych Biura Rozliczeń Budownictwa,

3) opracować i bieżąco uzupełniać zasymbolizowany wykaz jednostek kalkulacyjnych obiektów oraz rodzajów budownictwa i robót,

4) przekazać jednostkom organizacyjnym bądź osobom odpowiedzialnym za wystawianie i akceptację dowodów źródłowych wykazy symboli kont, pozycji kosztów i obiektów prowadzonego przez nich odcinka i pouczyć ich o znaczeniu, zadaniach symboliki i treści ekonomicznej poszczególnych pozycji kosztów,

5) prowadzić kontrolę formalną i merytoryczną dokumentacji źródłowej oraz przyjąć powszechnie zasadę informowania osób odpowiedzialnych o wysokości poniesionych kosztów i omawiania osiągniętych wyników.

24. Dla uzyskania prawidłowych wyników należy w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych:

— przestrzegać zasady ewidencjonowania we właściwych okresach wykonanych a nie zafakturowanych usług sprzętu i transportu,

— zachowywać prawidłowość ewidencji kosztów zużycia tymczasowych budynków i urządzeń przez usprawnienie dyscypliny dokumentacji związanej z ich budową, likwidacją oraz przewidywanym okresem użytkowania,

— przestrzegać terminowości ujmowania w księgach wyników inwentaryzacji i rozliczeń zużycia materiałów.

25. Koszty ogólne budowy, przedsiębiorstwa budowlano-montażowe obowiązane są prowadzić dla każdej wyodrębnionej organizacyjnie jednostki produkcji podstawowej (rejonu robót, KGR, KR), która posiada wyodrębnione zadania produkcyjne i środki do ich realizacji oraz kierowanej przez osobę odpowiedzialną. Nie jest dopuszczalne prowadzenie jednego w przedsiębiorstwie konta dla wszystkich kierowników robót. Koszty ogólne budowy powinny obciążać wyłącznie te obiekty, które są wznoszone w ramach danego placu budowy (kierownictwa robót).

Podstawę rozliczenia kosztów ogólnych stanowi zgodnie z przyjętymi zasadami kosztorysowania suma robocizny bezpośredniej i sprzętu poszczególnych obiektów.

Z uwagi na nierównomierność kształtowania się kosztów ogólnych w poszczególnych miesiącach wskazane jest przyjęcie zasady rozliczania tych kosztów narzutami stabilizowanymi (stałymi w ciągu roku) dzięki czemu uzyska się lepszą porównywalność z narzutami stosowanymi przy kosztorysowaniu. Stworzy to ponadto możliwość zachowania w terminie ujęcia analitycznego kosztów robót w toku równolegle z ewidencją syntetyczną co ma decydujące znaczenie przy ewidencji robót w toku po koszcie rzeczywistym.

Nie jest dopuszczalne stosowanie narzutu kosztów ogólnych budowy przeciętnego dla całego przedsiębiorstwa.

26. Podziału kosztów zarządu pomiędzy poszczególne rodzaje działalności należy dokonywać w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych przy pomocy stałego klucza podziałowego opracowanego na początku roku zgodnie z wytycznymi zawartymi w okólniku nr 1 Ministerstwa Finansów z dnia 9 stycznia 1965 r. (Dz. Urz. Min. Fin. nr 1, poz. 1).

Rozliczenie narzutu kosztów zarządu na poszczególne budowy powinno następować łącznie z kosztami ogólnymi budowy w stosunku do sumy robocizny bezpośredniej i sprzętu.

Tytuły rozliczeń międzyokresowych kosztów

Lp.	Tytuły rozliczeń	Branżowe plany kont jednostek:								
		budowlano montażowych	geologicznych	biur projektów	nadzoru inwestycyjnego	przemysłowych	transportowych	handlowych	zakładów badań i doświadczeń	central zjednoczeń
1	Urlopy pracowników fizycznych	x	x		x	x	x	x		
2	Ubezpieczenia społeczne	x	x		x	x	x	x		
3	Jednorazowe koszty maszyn i urządzeń budownictwa	x			x					
4	Czynsze i dzierżawy	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
5	Podatki, daniny i opłaty	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
6	Ubezpieczenia rzeczowe	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
7	Koszty werbunku robotników	x								
8	Remonty planowo-zapobiegawcze	x	x				x	x		
9	Narzuty na utrzymanie jednostki nadrzędnej	x	x	x		x	x	x		
10	Narzuty na fundusze specjalne	x	x	x		x	x			
11	Koszty finansowe	x	x	x	x	x	x	x	x	
12	Koszty wydziałowe i ogólnozakładowe przestojów sezonowych					x				
13	Likwidacja wyrobisk					x				
14	Koszty przygotowania nowej produkcji					xx				

x — rozliczane wyłącznie w obrębie roku sprawozdawczego (nie mogą wykazywać sald na koniec roku),

xx — mogą przechodzić saldami na rok lub lata następne

Zespoły 7, 8 — Sprzedaż, Wyniki i fundusze

1. Otrzymywane przez przedsiębiorstwa dotacje podmiotowe przeznaczone na zasilenie funduszu rozwoju i funduszu zakładowego należy ewidencjonować w odrębnej pozycji analitycznej konta 831 (831/3).

2. Wypłacane przez przedsiębiorstwa stypendia fundowane, zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 pkt 2 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 25 lipca 1961 r. w sprawie zasad i techniki finansowania stypendiów fundowanych dla studentów szkół wyższych (Mon. Pol. nr 64, poz. 279) należy ewidencjonować na koncie 800 „Straty i zyski" w pozycji analitycznej 800/1/1 „Straty na działalności pozaoperacyjnej" (socjalno-bytowej).

3. Tworzenie rezerw może następować wyłącznie w przypadkach określonych w przepisach specjalnych (uchwałach rządu). Przedsiębiorstwa państwowe tworzą rezerwy na pokrycie roszczeń pieniężnych z tytułu:

a) stwierdzonych ilościowych i wartościowych niedoborów materiałowo-towarowych (materiały, towary, wyroby i produkcja niezakończona) i gotówkowych,

b) roszczeń spornych dochodzonych w trybie postępowania sądowego i arbitrażowego od odbiorców i dostawców z tytułu dostaw, robót i usług,

c) na pokrycie należności z tytułu sprzedaży ratalnej, niezapłaconych w terminie (przedsiębiorstwa handlu wewnętrznego) w oparciu o przepisy uchwały nr 168 Rady Ministrów z dnia 11 maja 1962 r. (Mon. Pol. nr 45, poz. 213).

Rezerwy na wydatki przyszłych okresów (rozliczenia międzyokresowe bierne) tworzone w ciągu roku należy likwidować najpóźniej w końcu roku.

Nie można tworzyć tego rodzaju rezerw na przyszłe premie, prace zlecone itp. wydatki.

Niezafakturowane przedsiębiorstwom usługi obce nie mogą być ujmowane jako rezerwy na wydatki przyszłych okresów. Są to typowe dostawy niefakturowane, ewidencjonowane na koncie 300 „Rozliczenie zakupu".

4. Rezerwę na roszczenia sporne za roboty budowlano-montażowe i prace projektowe tworzy się stosownie do postanowienia § 5 ust. 1 uchwały nr 168 Rady Ministrów w zasadzie pod datą skierowania roszczenia na drogę postępowania arbitrażowego lub sądowego, nie później jednak, aniżeli 60 dnia od wpływu dokumentu stwierdzającego odmowę zapłaty.

Termin 60 dni pozostawiony jest przedsiębiorstwu na przygotowanie wniesienia roszczenia. Jeśli zatem przedsiębiorstwo wnosi sprawę do arbitrażu lub sądu w okresie tych 60 dni, a wniesienie sprawy ma miejsce w roku następnym po roku, w którym wystawiona była faktura — rezerwę tworzy się, zgodnie z uchwałą pod datą zgłoszenia rozszczenia, tzn. w roku następnym, bez względu na to, że bilans za rok ubiegły mógł być jeszcze nie sporządzony.

Stosownie do postanowienia § 1 ust. 1 zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 8 grudnia 1962 r. (Mon. Pol. nr 89, poz. 422) przedsiębiorstwa budowlano-montażowe dokonują storna niekwestionowanych odmową zapłaty należności i sprzedaży robót budowlano-montażowych, o ile nie zgłoszą roszczeń w trybie arbitrażu w przeciągu 120 dni od daty żądania zapłaty (faktury w trybie pozainkasowym). Okres ten wynika z czasu pozostawania żądania zapłaty lub polecenia przelewu w banku (90 dni) oraz dalszych 30 dni przyznanych na formalności zgłoszenia do arbitrażu.

Postanowienie to nie dotyczy biur projektów.

Jeżeli zdarzy się, że łączny termin 120 dni przekroczy rok, w którym wystawiona była faktura, a przedsiębiorstwo nie zgłosiło do tego czasu roszczenia w przepisanym trybie, stornuje należność i sprzedaż robót w roku następnym. Decyduje o tym ściśle termin upływu pełnych 120 dni, przyznanych przedsiębiorstwom w zarządzeniu.

5. W ewidencji analitycznej funduszu postępu techniczno-ekonomicznego obowiązują ustalenia zarządzenia Ministra Finansów z dnia 18 lutego 1964 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej funduszu postępu techniczno-ekonomicznego (Mon. Pol. nr 13, poz. 60) jak również w odniesieniu do sprawozdawczości ze środków funduszu wytyczne pisma Departamentu Finansowo-Ekonomicznego Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 27 czerwca 1964 r. znak: FE 6/322-14/64.

W szczególności należy przestrzegać aby podział szczegółowych dochodów, wpływów i wydatków uwzględniał:

1) **w wpływach i dochodach**
   a) zwiększenie funduszu
      — z tytułu zarachowanych narzutów
      — z tytułu dochodów ze sprzedaży materialnych składników majątkowych
   b) zmniejszenia wpływów i dochodów
      — z tytułu przelewów oraz kosztów prac zakończonych i rozliczonych,

2) **w kosztach**
   a) płace
   b) usługi
   c) nagrody
   d) zakup materiałów i aparatury przekazywanej zleceniobiorcom.

Ponadto obowiązuje prowadzenie ewidencji na koncie pozabilansowym 899 „Materialne składniki majątkowe funduszu postępu techniczno-ekonomicznego", na którym należy ewidencjonować w podziale na miejsca przechowywania i kierunki rozchodów, przychody i rozchody składników, nabytych lub wytworzonych ze środków funduszu.

6. Fundusz premiowy w wysokości 0,2% planowanego osobowego funduszu płac, tworzony w oparciu o przepisy zarządzenia nr 161 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 22 sierpnia 1964 r. (Dz. Urz. MBiPMB nr 15, poz. 52) księgowany jest pod datą podjęcia decyzji o jego utworzeniu.

Fundusz ten może być tworzony w ciągu roku po spełnieniu określonych warunków. Utworzenie tego funduszu w roku następnym po roku obrachunkowym następuje, w przypadku gdy decyzja o jego utworzeniu ma miejsce po terminie sporządzenia rocznego sprawozdania finansowego (zasada, wynikająca z ust. 2 cz. I okólnika KS 6/65 Ministerstwa Finansów z dnia 10 czerwca 1965 r.).

Ewidencję funduszu 0,2% prowadzi się na koncie 879 (utworzenie w korespondencji z kontem 409). Wypłaty premii z tego funduszu przebiegają za pośrednictwem kont 250 i 258 w ciężar konta 879 na zasadach ogólnych.

7. Otrzymane przez przedsiębiorstwa dotacje na fundusze specjalne, powinny być ewidencjonowane na koncie 831 a następnie za pośrednictwem konta 835 ujmowane na koncie właściwego funduszu.

8. W przedsiębiorstwach transportowych, doliczane w fakturach za usługi transportowe dopłaty za tzw. „ryzyko postojowe" należy ewidencjonować na koncie 800 w odrębnej pozycji 800/2/8.

9. Otrzymywane przez centrale zjednoczeń dotacje przedmiotowe, o których mowa w § 11 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 1961 r. (Mon. Pol. nr 34, poz. 158) należy ewidencjonować w rachunkowości budżetowej centrali zjednoczenia.

Zapisu przelewu tych dotacji nie należy ewidencjonować na koncie 838, przeznaczonym wyłącznie do ewidencji dotacji przedmiotowych pochodzących z części zysku przedsiębiorstw. Konto 836 „Dotacje budżetowe otrzymane" służy do ewidencji dotacji podmiotowych (wyjaśnienia Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów w piśmie z dnia 6 października 1966 r. znak: KS 2214/66).

10. W przypadku gdy przedsiębiorstwo przemysłowe planowo-deficytowe osiągnie zysk, zwraca ono zjednoczeniu ewentualnie otrzymaną dotację, a z uzyskanego zysku dokonuje odpowiednich dodatkowych odpisów na fundusz rozwoju i fundusz zakładowy względnie, w przypadku gdy osiągnięty zysk nie wystarcza na pokrycie dodatkowych odpisów na ww fundusze, potrąca odpowiednią kwotę z udzielonej przez zjednoczenie a obecnie zwracanej dotacji lub zarachowuje odpowiednią kwotę dotacji. Księgowania z tego tytułu przebiegają pod datą 31 grudnia roku, w którym zysk ten osiągnięto w sposób następujący:

a) Wn 835 Ma 871 (Rachunek A w części tworzonej z zysku)

b) Wn 835 Ma 871 (Rachunek w części potrącanej z dotacji)

z równoczesnym odpowiednim księgowaniem na koncie 831 w korespondencji z kontem 264 (zarachowanie należnej dotacji).

W przypadku gdy przedsiębiorstwo osiągnęło stratę niższą od zaplanowanej, dokonuje zarachowania dodatkowego funduszu rozwoju i funduszu zakładowego przez przekwalifikowanie odpowiedniej części otrzymanej dotacji na straty, na dotację na fundusze specjalne. Księgowania z tym związane przebiegają pod datą 31 grudnia roku, w którym osiągnięto poprawę wyniku, w sposób następujący:

Wn 835 Ma 871 (Rachunek B)

z równoczesnym odpowiednim księgowaniem na koncie 831 w korespondencji z kontem 264 (zarachowanie należnej dotacji).

11. Biura projektów prowadzą w ramach konta 879 „Inne fundusze specjalne" konta analityczne:

879/1 — Fundusz gwarancyjny

879/2 — Fundusz prac studialnych

879/3 — Fundusz konkursowy

879/4 — Fundusz premiowy.

Na stronie „Ma" konta 879/1 — „Fundusz gwarancyjny" księguje się utworzenie i zwiększenie funduszu z tytułu:

— odpisów z zysku — Wn konto 835 — „Odpisy na fundusze specjalne",
— oszczędności uzyskanych po zrealizowaniu i rozliczeniu inwestycji — Wn zespół 2 — „Rozrachunki" lub konto 139 — „Inne środki pieniężne",
— odszkodowań otrzymanych — Wn 800 — „Straty i zyski",
— premii nie rozdysponowanych lub potrąconych pracownikom biura — Wn konto 502 — „Prace projektowe" lub konto 879/4 „Fundusz premiowy", jeśli premie zostały już zaliczone w koszty,
— innych wpływów — Wn konto 139 — „Inne środki pieniężne".

Na stronie „Wn" konta 879/1 — „Fundusz gwarancyjny" księguje się przeznaczenie funduszu na:

— zapłatę kar i odszkodowań umownych — Ma 800 — „Straty i zyski",
— koszty usunięcia wad w dokumentacji nie powstałych z winy pracowników — Ma konto 502 — „Prace projektowe",
— premie specjalne za efekty zrealizowanych projektów (nie objęte funduszem płac) — Ma konto 259 — „Rozliczenie innych wynagrodzeń".
— cele socjalno-mieszkaniowe — Ma konto 800 „Straty i zyski" lub Ma konto 879 „Inne fundusze specjalne". Odszkodowania i kary księgowane są równolegle:
— otrzymane:
  Wn zespół 2 — Ma 839
  Wn 110 — Ma zespół 2
— płacone
  Wn 800 — Ma 139

Na stronie „Ma" konta 879/2 — „Fundusz prac studialnych" księguje się utworzenie i zwiększenie funduszu z tytułu odpisów — Wn konto 502 — „Prace projektowe" (poz. „Inne koszty niematerialne").

Na stronie „Wn" konta 879/2 — „Fundusz prac studialnych" księguje się koszt rzeczywisty prac studialnych na własne potrzeby, wykonanych we własnym zakresie i przez obcych — Ma konto 502 — „Prace projektowe" (ewidencja do konta 502 — „Prace projektowe" powinna umożliwić łatwe ustalenie rzeczywistego kosztu prac studialnych).

Na stronie „Ma" konta 879/3 — „Fundusz konkursowy" księguje się utworzenie i zwiększenie funduszu z tytułu:

— odpisów — Wn konto 502 — „Prace projektowe" (poz. „Inne koszty niematerialne"),
— zwrotu kosztów opracowania prac projektowych lub wpływu nagród i wyróżnień uzyskanych w wyniku konkursów — Wn konto 139 — „Inne środki pieniężne".

Na stronie „Wn" konta 879/3 — „Fundusz konkursowy" księguje się:

— koszt rzeczywisty wykonania prac konkursowych — Ma konto 502 — „Prace projektowe" (ewidencja do konta 502 — „Prace projektowe" powinna umożliwić łatwe ustalenie rzeczywistych kosztów prac konkursowych),
— nagrody i wyróżnienia wypłacane członkom zespołów autorskich — Ma konto 259 — „Rozliczenie innych wynagrodzeń",
— przekazanie kwestionowanych sum funduszu konkursowego na fundusz rezerwowy jednostki nadrzędnej lub do budżetu — Ma konto 139 — „Inne środki pieniężne".

Zapisy na koncie 879/4 „Fundusz premiowy" przebiegają na zasadach dotychczasowych.

12. W centralach zjednoczeń należną od przedsiębiorstw część amortyzacji należy zarachowywać na dobro konta 879/1 w ciężar konta 268.

Noty z tego tytułu przedsiębiorstwa ewidencjonują na koncie 264 w korespondencji z kontem 265 (Wn 265 — Ma 264).

Zespół 9 — Inwestycje i remonty kapitalne

1.1. Szczegółowe wytyczne zasad prowadzenia analitycznej księgowości inwestycyjnej dla inwestycji rozpoczętych, zakończonych i finansowania inwestycji zawarte są w piśmie okólnym nr 7 Ministerstwa Budownictwa z dnia 31 stycznia 1957 r. (Dz. Urz. MB nr 2, poz. 24).

Powyższe wytyczne zostały podane do wiadomości przedsiębiorstw przemysłu materiałów budowlanych w piśmie z dnia 6 maja 1957 r. Departamentu Księgowości Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

W wytycznych zostały omówione kolejno:

a) dokumentacja źródłowa,
b) technika księgowania,
c) inwentaryzacja,
d) rozliczanie nakładów wspólnych,
e) kontrola finansowania

oraz załączone zostały wzory kart analitycznych.

Podane w wytycznych zasady obowiązują nadal niezależnie od zmiany w latach późniejszych podziału inwestycji.

2. Koszty uczestniczenia przedsiębiorstw w inwestycjach dotyczących urządzeń komunalnych (uchwała nr 494 Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1958 r. w sprawie zasad i trybu postępowania przy ustalaniu opłat z tego tytułu (Mon. Pol. nr 2 z 1959 r., poz. 5) ewidencjonuje się:

a) w przypadku gdy inwestycje prowadzi rada narodowa, w przedsiębiorstwie wystąpią jedynie zapisy dotyczące przelewu odstąpionych radzie narodowej środków na finansowanie inwestycji,
b) w przypadku gdy inwestycje te prowadzi samo przedsiębiorstwo, po zakończeniu inwestycji należy je jako środki trwałe przekazać nieodpłatnie radzie narodowej, w trybie uzgodnionym przez obie strony.

3. Z chwilą wprowadzenia w przedsiębiorstwie systemu planowo-zapobiegawczych remontów, tzn. gdy w ramach tego systemu zostały opracowane i zatwierdzone kryteria techniczne remontów maszyn i urządzeń, nie należy stosować kryteriów wartościowych przy kwalifikowaniu powyższych remontów. Obowiązują wówczas wyłącznie kryteria techniczne określone w rzeczowym zakresie remontu, podane w obowiązujących instrukcjach eksploatacji i remontu poszczególnych maszyn i urządzeń.

4. Podstawą do zaewidencjonowania, w jednostkach nadzoru inwestycyjnego wartości robót na koncie 951 „Inwestycje rozpoczęte" może stanowić wyłącznie faktura wykonawcy robót lub protokół odbioru zakończonych elementów robót o ile faktura z tego tytułu nie dotarła na czas do jednostki nadzoru inwestycyjnego. Jako inwestycji rozpoczętych nie można ujmować robót objętych protokołem robót w toku, które wykonawca ewidencjonuje jako produkcję niezakończoną.

5. Płacone przez zjednoczenie koszty bankowe oraz odsetki bankowe od kredytów inwestycyjnych zjednoczeń, o ile dotyczą inwestycji realizowanych na rzecz przedsiębiorstw, aktywowane równolegle jako wartości niematerialne i prawne na koncie 050, podlegają przekazaniu (w korespondencji z kontem 850) właściwemu przedsiębiorstwu, które je amortyzuje na zasadach ogólnych.

6. Straty inwestycyjne spowodowane likwidacją maszyn, zakupionych przez inwestorów na skutek zarządzenia jednostki nadrzędnej, mogą nie obciążać strat przedsiębiorstwa za zgodą jednostki nadrzędnej, powziętej w uzgodnieniu z bankiem finansującym inwestycje (§ 7 ust 5 uchwały nr 282/63 KERM z dnia 16 sierpnia 1963 r. w sprawie zagospodarowania maszyn, urządzeń i środków transportu znajdujących się na składzie u inwestora).

Ewidencja tych strat przebiega wówczas:

Wn 989 — Ma 931
Wn 800 — Ma 989
Wn 981, 984 — Ma 800

7. Stosownie do wykładni udzielonej przez Departament Księgowości Ministerstwa Finansów w piśmie z dnia 29 kwietnia 1964 r. znak: KS 7/891/64, § 9 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 6 września 1966 r. (dawniej § 9 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 28 października 1959 r. w sprawie zasad klasyfikacji kosztów inwestycji oraz wyceny składników majątkowych uzyskanych w wyniku inwestycji (Mon. Pol. nr 47, poz. 234) dotyczy w równym stopniu zjednoczeń działających podobnie jak przedsiębiorstwa, według zasad rozrachunku gospodarczego.

W związku z tym koszty prac geologiczno-poszukiwawczych, jakie niektóre zjednoczenia ponosiły, a które nie dały wyników pozytywnych mogą być uznane jako straty nadzwyczajne z równoczesnym zastosowaniem przepisu ust. 2 § 9 powołanego zarządzenia.

W nakładach powyższych kwalifikujących się do uznania jako straty inwestycyjne nie mogą figurować koszty prac geologiczno-poszukiwawczych zaliczanych do kategorii C2 (pokrywanych przez CUG ze specjalnych środków budżetowych).

8. Finansowane ze środków inwestycyjnych przez przedsiębiorstwa przemysłu materiałów budowlanych koszty odkrycia złóż kopalin przy metodzie odkrywkowej można traktować jako wartości niematerialne i prawne (zgoda Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów w porozumieniu z Departamentem Inwestycji i Budownictwa Ministerstwa Finansów w piśmie znak: KS 925/2/65 z czerwca 1965 r.).

Amortyzowanie tych nakładów powinno następować według następujących zasad:

1) maksymalny okres amortyzacji nie może przekraczać 10 lat,
2) odpisy amortyzacyjne należy wyliczać w stosunku do ilości gotowej produkcji,
3) okres amortyzacji nakładów powinien wynikać z danych dokumentacji złoża i planów jego eksploatacji,
4) stawkę odpisów na jednostkę gotowej produkcji zatwierdza, na wniosek przedsiębiorstwa, zjednoczenie,
5) co 2 lub 3 lata powinna następować weryfikacja stawki zgodnie z aktualnymi planami produkcji.

Ustalenia powyższe zostały przyznane resortowi budownictwa w trybie wyjątkowym i nadal obowiązują, niezależnie od nowelizacji zasad klasyfikacji kosztów inwestycji w nowym zarządzeniu Ministra Finansów z dnia 6 września 1966 r.

9. W przedsiębiorstwach dysponujących rachunkiem „B" funduszu rozwoju, finansowanie inwestycji przedsiębiorstw ze środków funduszów specjalnego przeznaczenia, ewidencjonowanych na koncie 879 „Inne fundusze specjalne" powinno przebiegać pod względem ewidencyjnym również przy zastosowaniu konta 983 „Wykorzystanie funduszu rozwoju na inwestycje przedsiębiorstw" na równi z finansowaniem inwestycji ze środków funduszu rozwoju.

Z chwilą efektywnego wydatkowania środków tych funduszów na inwestycje, rozchód ich księguje się:

Wn 920 — Ma 139
Wn 879 — Ma 983

Jeżeli wydatki pokryto wstępnie ze środków funduszu „B" a następnie zrefundowano je z funduszu specjalnego wówczas księguje się:

Wn 131 — Ma 139
Wn 983 — Ma 879

10. Stosownie do przepisów § 20, ust. 3 i 4 zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 28 grudnia 1963 r. w sprawie planowo-zapobiegawczej obsługi technicznej i naprawy pojazdów samochodowych i przyczep (Mon. Pol. nr 6 z 1964 r., poz. 28) naprawie głównej (remontowi kapitalnemu) może być poddany pojazd samochodowy wraz z silnikiem lub też sam silnik.

Silniki wymontowane z pojazdów i przekazywane do magazynu celem ich naprawy ewidencjonuje się w ustalonych cenach ewidencyjnych. Wartość ewidencyjna tych silników pomniejsza koszt remontu kapitalnego pojazdu lub silnika (Wn 310 — Ma 961). Naprawa silnika oddawanego po remoncie do magazynu części zapasowych jest finansowana ze środków obrotowych.

Konto 319 obciąża się wartością ewidencyjną silników wydanych do naprawy w korespondencji ze stroną Ma konta 310 oraz kosztami naprawy w korespondencji z kontami zespołów 7 lub 2 (w zależności od tego czy została przeprowadzona we własnym zakresie czy systemem zleconym).

Silniki wyremontowane przekazywane są do magazynu w nowych cenach ewidencyjnych obejmujących wartość silnika i koszt remontu (Wn 310 — Ma 319).

Pobranie z zapasu magazynowego silnika wyremontowanego do zamontowania w pojeździe samochodowym powoduje obciążenie odpowiedniego konta zespołu 5 w korespondencji z kontem 310.

Fakturowanie remontu powoduje zapis Wn 961 — Ma Zesp. 7. Po zakończeniu i zafakturowaniu remontu kapitalnego następuje refundacja środków obrotowych ze środków funduszu inwestycyjno-remontowego (remontowego) — przelew Wn 110 — Ma 904, 905.

11. Ewidencja księgowa inwestycji wspólnych, realizowanych w trybie uchwały nr 100 Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1965 r. (Mon. Pol. nr 26, poz. 128) przebiega w sposób następujący:

Przekazanie środków finansowych przez uczestnika wspólnej inwestycji na rachunek bankowy środków wspólnej inwestycji inwestora zastępczego, podlega następującemu księgowaniu:

1) U uczestnika wspólnej inwestycji przekazującego środki:

Wn 920/6 — „Wniesione udziały w kosztach inwestycji wspólnych" oraz w zależności od rodzajów środków, z których są wnoszone udziały:

Ma konto 131 — z równoległym księgowaniem w przemyśle: Wn 871 — Ma 983,

Ma konto 139 — z równoległym księgowaniem w przemyśle i budownictwie: Wn 875 — Ma 986,

Ma konto 901—907 — jeżeli wniesienie udziału następuje ze środków na inwestycje centralne 901, zjednoczeń — 902, ze środków funduszu inwestycyjno-remontowego — 904, ze środków na inwestycje mieszkaniowe — 906, ze środków na inwestycje socjalno-kulturalne — 907,

Ma konto 911—915 — jeżeli wniesienie udziału następuje z kredytu bankowego.

2) U inwestora zastępczego:
Wn konta 901—907 — rachunki środków na inwestycje,
Ma konto 920/7 — „Otrzymane udziały na finansowanie inwestycji wspólnych".

Po zakończeniu inwestycji wspólnej wniesione środki tytułem udziału podlegają zaksięgowaniu:

1) u uczestnika wspólnej inwestycji wnoszącego środki:
Wn konto 920/8 — „Udziały w inwestycjach zakończonych",
Ma konto 920/6 — „Wniesione udziały w kosztach inwestycji wspólnych";

2) u inwestora zastępczego:
Wn konto 920/7 — „Otrzymane udziały na finansowanie inwestycji wspólnych",
Ma konto 981—987 — Fundusze na inwestycje (inwestycje centralne lub decydowane przez rady narodowe — 981, inwestycje zjednoczeń — 982, inwestycje przedsiębiorstw — 983 lub 984, inwestycje mieszkaniowe — 986, inwestycje socjalno-kulturalne — 987).

Stan konta 920/8 — „Udziały w inwestycjach zakończonych" podlega u uczestnika inwestycji wspólnej po zakończeniu i rozliczeniu zadania inwestycyjnego, przeksięgowaniu na zmniejszenie odpowiednich funduszów, z których zostały sfinansowane udziały (w terminach przewidzianych dla kompensaty u inwestora zastępczego nakładów na inwestycje zakończone tzn. w roku następnym po ukończeniu zadania inwestycyjnego).

Szczegółowe wytyczne ewidencji inwestycji wspólnych zostały omówione w nr 6 czasopisma „Rachunkowość" z 1966 r. str. 220.

12. Stosownie do postanowień uchwały nr 404 Prezydium Rządu z dnia 30 maja 1953 r. w sprawie obowiązku odprowadzania do budżetu kwot przedawnionych i prekludowanych zobowiązań przedsiębiorstw państwowych (Mon. Pol. nr A-56, poz. 712) przedawnione i prekludowane zobowiązania powstałe z rozliczeń za roboty, dostawy i usługi w zakresie inwestycji nie podlegają odprowadzaniu do budżetu jedynie w przypadkach gdy dotyczą inwestycji limitowych.

Pod pojęciem inwestycji limitowych należy obecnie rozumieć inwestycje centralne i jednostek budżetowych (zaliczane do wskaźników dyrektywnych).

Zobowiązania prekludowane i przedawnione, dotyczące tych inwestycji wpływają na zwiększenie funduszy na inwestycje centralne.

13. Przez zadanie inwestycyjne rozumie się taki zakres (program) inwestycji, przewidzianych do realizowania w określonym miejscu i czasie, który stanowi pewną samodzielną całość gospodarczą, pozwalającą, po ich zakończeniu, na podjęcie eksploatacji oraz uzyskanie odpowiedniego efektu produkcyjnego lub usługowego.

W zakresie budownictwa inwestycyjnego za odrębne zadanie inwestycyjne uważa się:

1) o ile inwestycja polega na budowie jednego obiektu — określony obiekt wraz z jego ewentualnym wyposażeniem w maszyny i urządzenia oraz urządzeniem i uzbrojeniem terenu,
2) o ile inwestycja obejmuje kilka obiektów:
   — zespół obiektów produkcyjnych, pomocniczych usługowych i robót wzajemnie powiązanych pod względem technologicznym lub użytkowym jeśli dopiero łączne oddanie tych obiektów do eksploatacji warunkuje uzyskanie określonego efektu gospodarczego,
   — poszczególne urządzenia ogólnozakładowe, łączące się z obsługą kilku kompleksów obiektów, stanowiących odrębne zadania inwestycyjne (np. ogólnozakładowa kotłownia, oczyszczalnia ścieków, bocznica kolejowa, zespół obiektów administracyjno-socjalnych),
3) przy inwestycjach „liniowych" (drogi, linie kolejowe, energetyczne, urządzenia kanalizacyjne i wodociągowe, sieć cieplownicza) — określone odcinki wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, których łączne oddanie do użytku pozwala na podjęcie eksploatacji i osiągnięcie zamierzonych efektów.

W zakresie zakupów inwestycyjnych nie związanych z budownictwem inwestycyjnym, za zadanie inwestycyjne uważa się z reguły roczny program zakupów ujętych w jednym planie lub zgłoszony w banku w ciągu roku plan zakupów inwestycji drobnych, szybko rentujących się itp.

III Roczne rozliczenie wyniku i zapisy kompensacyjne

1. Na podstawie wstępnego rozliczenia wyniku do I wersji bilansu należy pod datą 31 grudnia roku sprawozdawczego obciążyć lub uznać konta rozliczeń z budżetem (830) w korespondencji z kontem 264 lub 269 kwotami:
a) zobowiązań wobec budżetu z tytułu należnych za rok sprawozdawczy, a nie odprowadzonych w tym roku wpłat z zysku,
b) należności z budżetu z tytułu nadpłat zysku za rok sprawozdawczy,
c) nie otrzymanych planowanych dotacji na pokrycie strat, na fundusz rozwoju i fundusz zakładowy.

2. Analogiczne zapisy, zarachowujące do pełnej wysokości odpisy za rok sprawozdawczy należy przeprowadzić **również pod datą 31 grudnia tego roku** na koncie odpisów na fundusze specjalne (835) i to niezależnie od tego czy równocześnie nastąpił przelew środków na ten cel na konta bankowe odpowiednich funduszów specjalnych.

3. Kwoty zaksięgowane z powyższych tytułów do I wersji bilansu powinny być następnie skorygowane, o ile wyniknie tego potrzeba w wyniku zatwierdzenia bilansu, w księgach jeszcze roku sprawozdawczego. Powoduje to konieczność równocześnie skorygowania odpowiednio sald bilansu otwarcia w księgach roku następnego po sprawozdawczym.

4. Roczne przeniesienia sald na kontach wynikowych oraz roczne zapisy kompensacyjne przeprowadza się **w księgach roku następnego po sprawozdawczym**, a mianowicie:

Salda Winien i Ma konta 831 „Rozliczenia z budżetem z tytułu wyniku" na konto 858 „Rozliczenie wyniku" — pod datą zatwierdzenia bilansu lub gdy bilans nie zostanie zatwierdzony do końca roku — pod datą 31 grudnia tego roku.

Saldo konta 835 „Odpisy na fundusze specjalne" na konto 858 „Rozliczenie wyniku" — identycznie jak saldo konta 831.

Przeniesienie salda konta 860 „Straty i zyski" na konto 858 „Rozliczenie wyniku" — pod datą zatwierdzenia bilansu.

Kompensata konta 954 „Rozliczenie zadań inwestycyjnych" oraz konta 962 „Remonty kapitalne zakończone" z odpowiednimi kontami funduszów na inwestycje, po pełnym ich sfinansowaniu — pod datą zatwierdzenia bilansu lub gdy bilans nie zostanie zatwierdzony do końca roku — pod datą 31 grudnia tego roku.

5. W jednostkach obrotu towarowego (CMB) zwiększenie funduszu statutowego z części zysku, przeznaczonej na sfinansowanie wzrostu zapasów następuje w księgach roku następnego po sprawozdawczym, pod datą zatwierdzenia bilansu (Wn 858 — Ma 850).

6. Rozdysponowanie funduszu rozwoju za rok ubiegły następuje w momencie przelewu środków tzn. w roku następnym po sprawozdawczym.

IV Metoda i technika ewidencji

1. Rejestrową metodę księgowości w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych wprowadza okólnik nr 11 Ministra Budownictwa z dnia 12 marca 1957 r.

Załączona do okólnika szczegółowa instrukcja ustala wzory rejestrów oraz sposób i zasady ich prowadzenia. Wzory rejestrów, w miarę wprowadzania zmian w planach kont były każdorazowo aktualizowane w obowiązującym trybie dla druku formularzy resortowych.

Przedsiębiorstwa przemysłowe prowadzą księgowość rejestrową według zasad i na formularzach rejestrów podanych w instrukcji Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów z dnia 7 stycznia 1958 r. (wydawnictwo CWD, Warszawa 1958).

Pozostałe przedsiębiorstwa prowadzą księgowość rejestrową na formularzach rejestrów powszechnego użytku.

2. Niezmechanizowaną ewidencję ilościowo-wartościową materiałów należy prowadzić metodą uproszczoną (saldową), której zasady zostały podane w instrukcji szczegółowej, stanowiącej załącznik do okólnika nr 12 Ministra Budownictwa z dnia 19 marca 1957 r. (Dz. Urz. MB nr 3, poz. 31).

Odchylenia od ustalonych w powyższej instrukcji zasad w kierunku dalszego uproszczenia tej metody wymagają zgody Departamentu Finansów i Księgowości Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

3. Zamknięcie ksiąg rachunkowych, o którym mowa w § 27 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 1959 r., w sprawie podstawowych zasad prowadzenia księgowości, inwentaryzacji, sporządzania sprawozdań finansowych oraz przechowywania dowodów księgowych przez jednostki gospodarki uspołecznionej (Mon. Pol. nr 102, poz. 546) dotyczy formalnego zamknięcia ksiąg tzn. podkreślenia obrotów, ostatecznego wyrzucenia sald i zamknięcia kont korespondujących z bilansem zamknięcia.

Czynności tych, zgodnie z postanowieniem § 27 powyższego zarządzenia należy dokonać w ciągu 30 dni od daty zatwierdzenia bilansu.

Wszelkie zapisy księgowe, związane z bilansem rocznym, jak przeniesienie sald kont produkcyjnych, kosztu własnego sprzedaży, kont sprzedaży itp. tzn. doprowadzenie zapisów do wyniku bilansowego należy dokonywać przed sporządzeniem I wersji bilansu tak, aby wykazany w bilansie rocznym I wersji wynik działalności przedsiębiorstwa odpowiadał wynikowi w księgach na koncie 800.

4. Korektę sald bilansu otwarcia, wynikającą ze zmiany sald bilansu zamknięcia, spowodowanej dodatkowymi zapisami w księgach roku ubiegłego w okresie pomiędzy I i II wersją rocznego sprawozdania finansowego należy przeprowadzić z zachowaniem przepisów § 16 pkt 1 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 1959 r. (Mon. Pol. nr 102, poz. 546).

WYKAZ

pism według rozdzielnika Departamentu wydanych w latach ubiegłych (do dnia 1 stycznia 1967 r.) umieszczonych jako aktualne w piśmie Departamentu z dnia 17 lutego 1967 r. znak: FK 1- 3400/67, których tematyka została ujęta w obecnym komentarzu uzupełniającym.

Zostaną one pominięte w wykazie obowiązujących aktów normatywnych i pism wyjaśniających jaki będzie wydany na dzień 1 stycznia 1968 r.

1) z dnia 29 listopada 1962 r. znak: KR1/D-102/62 w sprawie rozliczania usług transportowych,
2) z dnia 30 stycznia 1963 r. znak: KR1-3400/63 w sprawie klasyfikowania napraw (remontów) jednostek sprzętowych,
3) z dnia 16 sierpnia 1963 r. znak: KR1-3400/63 w sprawie ewidencji księgowej sprzętu TOPL,
4) z dnia 7 października 1963 r. znak: KR1-3400/63 w sprawie strat inwestycyjnych spowodowanych likwidacją maszyn,
5) z dnia 8 października 1963 r. znak KR1-3400/63 w sprawie stosowania stawek amortyzacyjnych od przebiegu w bazach transportowych budownictwa,
6) z dnia 13 stycznia 1964 r. znak: KR1-3400/64 w sprawie ewidencji wyników przeszacowania zapasów w trybie uchwały nr 396 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1963 r.
7) z dnia 21 stycznia 1964 r. znak: KR1-3400/64 w sprawie ewidencji opłat za rozdział węgla deputatowego przez składy opałowe,
8) z dnia 18 marca 1964 r. znak: KR1-3402/64 w sprawie ewidencji i rozliczania kosztów przedsiębiorstw patronackich (typu „B"),
9) z dnia 8 maja 1964 r. znak: KR1-3400/64 w sprawie nakładów inwestycyjnych prac geologiczno-poszukiwawczych z wynikiem negatywnym,
10) z dnia 7 października 1964 r. znak: KR1-3400/64 w sprawie ewidencji kosztów szkół zawodowych przyzakładowych,
11) z dnia 18 listopada 1964 r. znak: KR1-3408/64 w sprawie ewidencji analitycznej tworzenia i wydatkowania ze środków funduszu postępu techniczno-ekonomicznego,
12) z dnia 15 grudnia 1964 r. znak: KR1-3401/64 w sprawie interpretacji przepisów o tworzeniu rezerw na należności z tytułu robót budowlano-montażowych i storn należności nie zgłoszonych do arbitrażu,
13) z dnia 29 grudnia 1964 r. znak: KR1-3400/64 w sprawie ewidencji księgowej przekazywanej do budżetu części wpływów ze sprzedaży zbędnych zapasów surowców, materiałów i półfabrykatów,
14) z dnia 30 grudnia 1964 r. znak: KR1-3400/64 w sprawie zasad kwalifikowania środków pracy,
15) z dnia 14 stycznia 1965 r. znak: KR1-3408/65 w sprawie ewidencji funduszu premiowego w zjednoczeniach,
16) z dnia 1 marca 1965 r. znak KR1-3400/65 w sprawie ewidencji księgowej wynagrodzeń dodatkowych wypłacanych radcom prawnym,
17) z dnia 27 maja 1965 r. znak: KR1-3400/65 w sprawie ewidencji księgowej narzutu na ubezpieczenia społeczne od funduszu premiowego,
18) z dnia 7 czerwca 1965 r. znak: KR1-3400/65 w sprawie charakteru wypłat osobom fizycznym za prace projektowe,
19) z dnia 10 czerwca 1965 r. znak: KR1-3402/65 w sprawie ewidencji księgowej kosztów odkrywki finansowanych ze środków inwestycyjnych,
20) z dnia 25 czerwca 1965 r. znak: KR1-3401/65 w sprawie ewidencji księgowej przepałów paliwa pojazdów mechanicznych,
21) z dnia 10 września 1965 r. znak: FK1-3400/65 w sprawie ewidencji księgowej funduszu premiowego,
22) z dnia 11 września 1965 r. znak: FK1-3408/65 w sprawie klasyfikacji pozaoperacyjnej zjednoczeń,
23) z dnia 13 września 1965 r. znak: FK2-371/65 w sprawie zmiany w ewidencji wyrobów gotowych,
24) z dnia 18 września 1965 r. znak: FK1-3400/65 w sprawie ewidencji księgowej różnic z przeceny zapasów zbędnych,
25) z dnia 22 września 1965 r. znak: FK1-3400/65 w sprawie ewidencji nagród związanych ze zbiórką złomu,
26) z dnia 15 października 1965 r. znak: FK1-3401/65 w sprawie rozliczania kosztów zakupu wyrobów produkowanych przez nie wydzielone organizacyjnie zakłady przedsiębiorstw budowlano-montażowych,
27) z dnia 25 listopada 1965 r. znak: FK1-3401/65 w sprawie rozliczania kosztów zakupu,
28) z dnia 4 grudnia 1965 r. znak: FK1-3401/65 w sprawie ewidencji funduszu premiowego (0,2%),
29) z dnia 28 grudnia 1965 r. znak: FK2-371/65 w sprawie ewidencji i rozliczania kosztów pośrednich w przemyśle,
30) z dnia 5 stycznia 1966 r. znak: FK1-3408/66 w sprawie zmian w planach kont dla central zjednoczeń,
31) z dnia 6 stycznia 1966 r. znak: FK1-3401/66 w sprawie ewidencji funduszu premiowego,
32) z dnia 15 lutego 1966 r. znak: FK1-3401/66 w sprawie ewidencji funduszu premiowego 0,2%,
33) z dnia 26 kwietnia 1966 r. znak: FK1-3406/66 w sprawie analitycznego podziału konta 502 „Prace projektowe",
34) z dnia 3 maja 1966 r. znak: FK1-3405/66 w sprawie ewidencji środków trwałych w jednostkach nadzoru inwestycyjnego,
35) z dnia 5 maja 1966 r. znak: FK1-3400/66 w sprawie ewidencji środków na inwestycje, pochodzących z funduszów specjalnego przeznaczenia w przedsiębiorstwach posiadających rachunek „B" funduszu rozwoju,
36) z dnia 10 maja 1966 r. znak: FK1-3400/66 w sprawie branżowych planów kont,

37) z dnia 21 czerwca 1966 r. znak: FK1-3400/66 w sprawie finansowania i ewidencji remontów kapitalnych silników samochodowych,

38) z dnia 13 lipca 1966 r. znak: FK2-3711/66 w sprawie ewidencji i kalkulacji kosztów eksploatacji sprzętu,

39) z dnia 25 sierpnia 1966 r. znak: FK1-3400/66 w sprawie nakładów na bhp,

40) z dnia 13 września 1966 r. znak: FK1-3400/66 w sprawie ewidencji inwestycji wspólnych,

41) z dnia 28 września 1966 r. znak: FK1-3403/66 w sprawie ewidencji wpływów z tytułu ryzyka postojowego w przedsiębiorstwach transportu,

42) z dnia 8 października 1966 r. znak: FK1-3402/66 w sprawie klasyfikacji kosztów inwestycji,

43) z dnia 8 października 1966 r. znak: FK1-3400/66 w sprawie ewidencji obciążeń osób odpowiedzialnych materialnie za niedobory materiałowe oraz przekroczenie zużycia materiałowego na budowach,

44) z dnia 14 października 1966 r. znak: FK1-3402/66 w sprawie ewidencji dotacji przedmiotowych w centralach zjednoczeń,

45) z dnia 15 października 1966 r. znak: FK2-371/66 w sprawie ewidencji wyniku na gospodarce hotelowej w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych,

46) z dnia 26 listopada 1966 r. znak: FK1-3401/66 w sprawie ewidencji księgowej kosztów budowy i zużycia torów pod żurawie wieżowe (tzw. „podtorzy").

Redakcja
MINISTERSTWO BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH, Departament Organizacji
Warszawa, ul. Wspólna 2, tel. 21-05 wew. 585
Administracja i Wydawca:
OŚRODEK INFORMACJI TECHNICZNEJ I EKONOMICZNEJ W BUDOWNICTWIE
Warszawa, ul. Senatorska 27, tel. 27-09-75

Zakł. Graf. „Tamka", Zakł. nr 1, W-wa. 15.000. Zam. 1339. T-44.

Cena zł 2,—